St. 184 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la posta) V Trstu, v nedeljo 6. avgusta 1922 Posamezna številka 20 stotink Letnik XLVII

izhaja, izvzemši pondeljek, vsak dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. n[illegible] Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, [illegible] se n[illegible] vračajo. Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godin[illegible] Tisk tiskarne Edinost. Naročnina znaša za mesec [illegible] za pol leta [illegible] Za inozemstvo [illegible] Telefon uredništva in uprave 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent osmrtnice, in zahvale, poslanice in vabila po L 1· —, oglasi denarnih zavodov mm po L 2. — Mali oglasi po 20 st. beseda, najmanj pa L 2 — Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Pozdrav novemu Šolskemu društvu

Današnji dan bo zabeležen med znamenitimi dogodki v zgodovini Jugoslovenov v Julijski Krajini. Danes ustanovimo v Sežani svoje novo »Šolsko društvo«, organizacijo, ki naj bo v podlago in zaščito bodočemu našemu delu za kulturni napredek našega naroda na tem ozemlju odtrganem od narodne skupnosti. Naloga novega društva bo, da bo nadaljevalo delo, ki ga je do znanih zgodovinskih dogodkov vršila družba sv. Cirila in Metoda. Pod drugim imenom in v drugih oblikah, prilagojenih našemu novemu položaju, bo Šolsko društvo zasledovalo isti vzvišeni cilj, označeni v zlatem in večno veljavnem reku **Narod brez šole je narod brez bodočnosti!**

Da: poštena nravstvena vzgoja naše mladine nam bo v jamstvo za obstanek in vsestranski napredek našega naroda na tem ozemlju. Tako vzgojo pa more dajati mladini le šola, ki jo v zlati materinski besedi vzgaja k vsemu lepemu, blagemu, vzvišenemu. Naša šola bo vzgajala narodu zveste sinove in hčere, bo vzgajala — značaje! In le narod značajev ima v sebi samem tisto etično silo, ki oploja vse njegovo življenje in snovanje. To resnico so spoznali vsi kulturni narodi. Tudi če živijo v svoji narodni državi, so si vendar poleg državne šolske organizacije ustvarili tudi šolske družbe. Tako Nemci svoj Schulverein, Čehi svojo Matice Školska, Italijani svojo Lega Nazionale itd.

Za nas tu pa je tako šolsko društvo potrebno v postoterjeni meri iz razlogov, ki jih tu ni treba posebej označiti. Zato ga ne more biti poštenega Slovenca in zveste Slovenke, ki bi ne razumela velike pomembnosti organizacije, ki ji danes postavimo temelje na kršnem Krasu! Zato ne more biti nikogar med nami, ki bi se ne zavedal svojih bodočih dolžnosti napram novemu Šolskemu društvu. Vsi, prav vsi — seveda vsak po svoji moči — bomo morali prispevati, da bo moglo društvo čim najuspešnejše vršiti svojo visoko nalogo — vsi z živo zavestjo, da donašamo s tem kamene in kamenčke k zgradbi naše bodočnosti! Vsakdo se zavedaj, da žrtvujoč žrtvuje — sebi! Iz te zavesti naj klije cvet požrtvovalnosti za Šolsko društvo!

Pa še nekaj moramo posebno naglasiti, da-si je samoobsebi umevno ob blagi in krotki naravi našega ljudstva. Danes ne bomo zborovali v imenu kakih zlih nagonov, kakega nasprotstva proti komur-si-bodi. Novemu društvu bomo postavljali temelj v imenu kulture, torej miru in bratstva do vseh, ki so blage volje! Vsakdo pride danes v Sežano takorekoč z oljkino vejico v roki: z znakom ljubezni. Pripraviti se hočemo in vsposobiti za plemenito, vsem koristno in blagonosno tekmovanje na polju kulture.

Novo «Šolsko društvo» pozdravljamo iz globine duše in prosimo božjega blagoslova njegovemu bodočemu snovanju. Prisrčno pozdravljeni vsi, ki bodo danes v Sežani žive priče, da hočemo stremiti po visokih ciljih človeške kulture ter da smo vredni vsega spoštovanja — vseh! Če dosežemo to, bo današnji dan za nas zares velik dan — pravi naš dan!

«Mal položi dar!...»

Italija

Odhod ministra Schanzerja v London.

RIM, 6. Snoči ob 21.45 je odpotoval v London minister vnanjih stvari Schanzer, spremljan od grofa Vannutellija, od komendatorja Guariglie in od kom. Varvara, svojega posebnega tajnika. Z istim vlakom sta odpotovala v London tudi generalni ravnatelj zakladnega ministrstva kom. Conti Rossini in kom. Ciarocca.

ad Francija in londonska pogajanja

V diplomatičnih krogih drže tajno, kakšno stališče bo Poincarè zavzel na londonski konferenci. Poučeni krogi smatrajo, da bo spričo težke ugotovitve dejstev, ki tvorijo pravno svojevoljno prekršitev mirovnih pogojev s strani Nemčije in vkljub veliki krivdi, ki jo ima Nemčija na svojem gospodarskem polomu, da ji bo vendar dovoljen moratorij štirih ali sedmih tednov za bodoča plačila v naravi. Tekom tega časa bo morala Nemčija sprejeti in udejstviti načrt za finančne reforme; ostala pa bo v veljavi generalna hipoteka, določena od zaveznikov v mirovni pogodbi (dvignjenje kapitala iz nemških industrijskih družeb, izkoriščanje in tudi odstopitev državnih rudnikov in gozdov na levem bregu reke Rena). Če bi Nemčija odklonila ukrepe, bi bilo kršenje mirovne pogodbe očividno in zavezniki bi porabili prisilna sredstva, v Porenju, v Rurski kotlini in posebej še pri kontroli komunikacijskih poti.

Novi krvavi spopadi in požigi po italijanskih mestih.

Iz vseh italijanskih pokrajin prihajajo vesti o ponovnih krvavih spopadih med fašisti in stavkujočimi. Fašisti so tekom teh dni uničili ogromno število Delavskih zbornic, shajališč socialistov, komunistov republikancev in anarhistov, nekoliko tiskarn in uredniških prostorov in več privatnih stanovanj in hiš. Izgubilo je pri teh izgredih življenje več ljudi, število ranjencev po bolnišnicah pa je naravnost ogromno.

Najhujši izgredi so se baje vršili v Jakinu in Milanu, kar pa ne pomeni, da ni tekla kri tudi po drugih mestih. Spopadov in požigov ni še konec, in prihodnji dnevi nam lahko prinesejo še strašne vesti. Fašisti nameravajo baje izdati seznam razdejanih socialističnih in komunističnih ustanov tekom zadnje stavke. Isto nameravajo baje tudi socialisti. Seznam bo nudil vsekakor grozno sliko sedanjih razmer v posameznih italijanskih pokrajinah. —

V Milanu so se spopadi nadaljevali tudi po zasedbi mestne palače s strani fašistov. Predsnočnjim so izvršili fašisti kazenski pohod v tovornih avtomobilih v delavski okraj mesta. Prišlo je do hudega spopada s komunisti tekom katerega je bilo več oseb ranjenih. Posredovati je moralo vojaštvo z oklopnimi avtomobili. Ranjenih je bilo tudi nekoliko uslužbencev Zelenega križa, ki so prihiteli na bojišče. Nekateri ranjenci, ki so bili odpeljani v bolnišnico, so že umrli.

Po tem pohodu so fašisti organizirali na kakih 30 tovornih avtomobilih pohod proti uredništvu in tiskarni socialističnega lista «Avanti», ki je bil zastražen po močnih vojaških oddelkih. Fašisti so poslopje naskočili s treh strani in ga zažgali z ročnimi granatami. Nekoliko fašistov je pri tem izgubilo življenje. Uredniki in drugo osobje lista so se komaj rešili skozi neka stranska vrata, ki vodijo v bližnje poslopje, kjer se nahajajo ognjegasci. Poslopje je bilo popolnoma uničeno razen strojev, ki so jih ogniegasci po trudapolnem delu vendar rešili.

Tekom noči in včerajšnjega dneva je prišlo do novih spopadov. Število mrtvih dosedaj še ni bilo ugotovljeno in postaja vedno večje, ker umirajo nekateri ranjenci po bolnišnicah.

Fašisti so zapustili mestno palačo, ker je bila občinska uprava poverjena namesto socialističnemu mestnemu svetu vladnemu komisarju. Nadškof Tosi je izdal na prebivalstvo proglas, pozivajoč ga, naj naredi konec prelivanju krvi.

Do hudih spopadov je prišlo sedaj tudi v Parmi. Mesto je popolnoma v fašistovskih rokah. Število fašistov, ki so se zbrali v mestu, znaša baje kakih (20.000. Tudi tam je bilo razdejano poslopje socialističnega lista «Piccolo». Fašistovske naskočne čete hodijo po mestu oborožene z vojaškimi puškami. Mesto preživlja strašne dneve. Število ranjencev je ogromno, število mrtvih doslej še ni ugotovljeno. Doslej je ugotovljenih kakih 5 slučajev smrti.

V Livornu se je vzpostavil relativen mir, kar pa ne pomenja, da ne prihaja več do spopadov. Število oseb, padlih v dosedanjih spopadih, je šest.

V Jakinu se položaj še ni izboljšal. Še vedno prihajajo nove fašistovske naskočne čete v popolni bojni opremi s puškami na rami. Iz Bolonje je baje odšlo v Jakin kakih 1000 fašistov v popolni opremi, oboroženih s puškami in bombami.

V Bariju je tudi položaj zelo kočljiv.

Pri Gasarih je bil vlak zapeljan na napačne tračnice in je malo manjkalo, da se ni prevrnil. Aretiranih je bilo več železničarjev.

Naštevati vsa mesta, kjer vreje krvava bitka med fašisti, socialisti in komunisti, ni mogoče, ker jih je preveč. Delavske zbornice gorijo skoraj po vseh mestih in socialistiški mestni zastopi so morali skoraj povsod odstopiti. Meščanska vojna je dosegla svoj višek.

Jugoslavija

Imenovanje reške razmejitvene komisije.

BELGRAD, 5. V zunanjem ministrstvu je bila včeraj daljša konferenca glede vprašanja razmejitve s svobodno reško državo. Razprava je bila tudi o tekočih vprašanjih, ki nastanejo o priliki izpraznitve tretje dalmatinske cone. Kakor znano, ima Italija zapustiti Sušak tekom petih dni po definitivnem zaključku sporazuma. Izprazniti ima tudi luko Baroš. V reško razmejitveno komisijo bodo imenovani Trifunović, bivši minister Andjelić, narodni poslanec, dr. Šilović, vseučiliški profesor v Zagrebu in bivši hrvatski ban dr. Laginja. Vsi imenovani so se že včeraj udeležili konference v zunanjem ministrstvu. —

Nitti je prijatelj Slovanov, toda... ne vedno!

LJUBLJANA, 5. Bivši italijanski ministrski predsednik Nitti igra kakor se zdi, dvojno ulogo. Na eni strani, ko je s Slovani je njihov najboljši prijatelj, ko pa je daleč od njih je njihov največji sovražnk. Z ozirom na to njegovo drugo stran piše «Slovenski Narod»:

Italijansko sovraštvo do slov. narodov je zadnje dni vnovič dokumentiral znani slaslavofob Nitti v «Berliner Tageblattu». V dotičnem članku se kaže Nitti kot velik germanofil, a nasprotnik tako imenovanih «novih» malih narodov. V članku Nitti razlaga, kako je bila pred vojno Nemčija ogrožena ne od Anglije ali Francije, marveč od Rusije in splošno od panslavizma, čigar predstaviteljica je bila Rusija. Svetovna borba je bila samo borba med Slovani in Germani. Ako bi bila zmagala Rusija, to je predstaviteljica Slovanstva, bi značilo to neizmerno nesrečo za prosveto in vse človeštvo. Južnim slovanskim narodom vražnikom Italije, bi vzrastel greben — humaniteta bi bila ogrožena od najhujšega barbarstva. Usoda vojne se je na srečo izpremenila, ko ste vmes posegli Anglija in Amerika. — Laški diplomatje se hodijo na eni strani sladkat slovanskim vladam v Belgradu, Pragi in Varšavi, po svojih inozemskih listih nas pa na vse pretege blatijo. To velja, da si Slovani zapomnimo»!

Ameriški Slovenci na vsesokolskem zletu v Ljubljani.

LJUBLJANA, 5. Zletna pisarna prvega jugoslovenskega zleta je prejela brzojavno poročilo, da je 1. avgusta odpotovalo 300 ameriških Slovencev-Sokolov, da se udeleže velikih vsesokolskih slavnosti v Ljubljani. Ameriški Slovenci potujejo s parnikom «Cunard Line» in prispejo v domovino najbrže 12. t. m.

Francija

Spalajković novi jugoslovenski poslanik v Parizu.

PARIZ, 5. Novi jugoslovenski poslanik v Parizu dr. Miroslav Spalajković je izročil svoja akreditna pisma predsedniku Francoske republike Millerandu. Poslanik Spalajković je bil predstavljen predsedniku po strogem in običajnem ceremonijelu. Izmenjava govorov pa je bila izvršena na zelo prisrčen in prijateljski način. V svojem nastopnem govoru je poslanik Spalajković naglašal veliko vlogo, ki jo vodi Francija napram balkanskim državam. Omenjal je dalje, da se čuti ponosnega in srečnega, ko ima vršiti veliko misijo v Franciji, s katero upa doseči popolen uspeh. V nadaljnem govoru je izražal poslanik Spalajković naloge Jugoslavije, ki hoče voditi politiko miru. Spalajković je dalje naglašal in izrazil velike simpatije, ki jih goji Jugoslavija napram Franciji.

Predsednik francoske republike Millerand se je v svojem govoru spominjal državnika Vesnića, ki je častno vršil svojo nalogo. V splošnem je predsednik Millerand izražal vse simpatije do Jugoslavije. Glavno je naglašal, da Francija goji do države SHS najboljše simpatije, ker je bila v vojni in miru zvesta zaveznica in prijateljica.

Poslanik Spalajković se je na to po daljšem živahnem razgovoru poslovil od predsednika republike Milleranda.

Takoj po sprejemu pri predsedniku francoske republike Millerandu je poslanik Spalajković podal daljšo izjavo sotrudniku «Havasa». Spalajković je omenjal s posebnim povdarkom misijo, ki jo ima vršiti v svrho prijateljskih odnošajev med kraljevino SHS in francosko republiko. V glavnem je njegova naloga ta, da sklene najboljše stike s Francijo v svrho gospodarske obnove. Govoril je dalje tudi o sporazumu glede izvršitve rapalske pogodbe in o odnošajih napram Albaniji. Stališče države proti Albaniji mora biti strogo reservirano in v skladu z gospodarskimi interesi države.

Francija in vojni dolgovi.

PARIZ, 5. V očigled londonskim pogajanjem označa «Temps» tako-le francoska pričakovanja: Kar se tiče vojnih dolgov, jih Francija ne more plačati, preden dobi od Nemčije svoto, ki jo je izplačala na račun nemške odškodnine. Na drugi strani se Francija ne more pridružiti nikakemu pritisku na Zedinjene države. Ona zaupa v pravičnost naroda, kongresa in vlade Zedinjenih držav. Če bo potem, ko ji bodo vrnjeni predujmi, ki jih je plačala na račun Nemčije, odplačala en del dolgov v Angliji, se bo postavila na isto stališče nasproti Zedinjenim državam. Glede moratorija, ki ga zahteva Nemčija, Francija bi mogla dovoliti le kratek moratorij.

Anglija

Anglija in grško-turški spor — Izjave Lloyda Georgea.

LONDON, 5. Poslanska zbornica. Danes se je začela razprava o položaju na bližnjem vzhodu, tekom katere so posamezni poslanci prosili vlado, naj pospeši rešitev grško-turškega spora. Lloyd George je izjavil, da je edina želja angleške vlade, da bi se vzpostavil mir na bližnjem vzhodu potom sklenitve pravičnega in trajnega miru.

Lloyd George je pripomnil, da je nastop Turčije podaljšal vojno vsaj za dve leti. Do poloma Rusije bi ne bilo prišlo, če bi bil ostal Bospor odprt, in bržkone bi ne bilo prišlo niti do poloma Romunske. Lloyd George je poudarjal, da sta Francija in Anglija naredili vse mogoče, da bi zagotovili Turčiji obstoj. Zasedbe Smirne s strani Grčije ni dovolila Anglija temveč medzavezniška komisija, v kateri so bile zastopane tudi Zedinjene države. Italijanski zastopniki niso izrazili iz očividnih vzrokov o tem vprašanju svojega mnenja. Pozneje je Francija izpremenila svoje stališče, ker je kralj Konstantin zakrivil nekoliko sovražnih dejanj proti zaveznikom, ki so globoko užalila Francijo. Grčija se je potem opravičila in to njeno postopanje je imelo za posledico izpremembo sevreske pogodbe.

Lloyd George je noto omenil vsa prizadevanja, da bi se sklenil sporazum med Grčijo in angorsko vlado. Grčija je sprejela tozadevne predloge, toda angorska vlada jih je odklonila; namesto da bi bil sprejel premirje, je Mustafa Kemail še nadalje vztrajal pri zahtevi, naj Grčija izprazni zasedeno ozemlje.

Lloyd George je noto citiral nekoliko številk, da dokaže, kako so Turki poklali Grke v popolnoma mirnih krajih. Ne gre tu za kako versko vprašanje, temveč za vprašanje človečnosti. Položaj je danes tak-le: Med Grčijo in Turčijo je vojna. Mi branimo prestolnico ene vojujočih držav proti drugi. Če bi mi ne bili v Carigradu, bi Grki prišli v Carigrad v malo urah. Toda to jim branijo Anglija, Italija in Francija. Ne more se trditi, da mi podpiramo Grčijo in da ji dovoljujemo kake prednosti. Nismo dovolili Grkom, da porabijo vso svojo vojsko za vojno in zadnji dogodki kažejo, da je treba ščititi manjšine. Ta zaščita manjšin je za Anglijo neobhodno potreben pogoj za vsak predlog glede rešitve grško-turškega spora.

Bolezen lorda Nortchiffa.

LONDON, 5. Bolezen lorda Nortchiffa postaja vedno hujša. Bolnik je v teh zadnjih dneh zelo opešal. Njegovo stanje je postalo v zadnjem času zelo kočljivo.

Zarota proti Kemail paši.

LONDON, 5. Listi javljajo iz Angore, da je bila razkrita zarota proti Kemail paši. Ahlisham paša, poveljnik Kemailove vojske na jugu, je bil baje aretiran in odveden s stražo v Kastaun. Obtožen je veleizdajstva.

Nemčija

Nemški odgovor na Poincarejevo noto.

PARIZ, 5. «Jurnal» objavlja to-le poročilo iz Berlina: Nemška vlada je imela danes dve seji. Jutranja seja ni prinesla nikakih uspehov, na popoldanski pa se je sestavil uradni odgovor nemške vlade na noto francoskega ministrskega predsednika glede odškodnine. Nemški odgovor je bil takoj brzojavljen nemškemu poslaniku v Parizu in bo jutri izročen francoski vladi. «Journal» pravi, da se v nemškem odgovoru omenja stališče, ki ga je Nemčija obrazložila že v dveh notah in se nato odreka Franciji pravica do oznanjenih prisilnih sredstev. V to jo ne pooblaščata ne versailleska pogodba ne kak poseben dogovor o odškodninah. Nemčija ni nikoli odklonila plačil in ni nikoli sporočila zaveznikom, da bo ustavila plačanje. Vse njeno prizadevanje je obstojalo v tem, da doseže znižanje naloženih ji pristojbin.

Berlinska vlada poudarja, da je vedno pripravljena izvršiti svoje obveze, v kolikor ji bodo to dovoljevale njene gospodarske in finančne moči, in opozarja na težavne razmere, v katerih živi sedaj Nemčija. Nemška vlada sporoča končno, da je sporočila svoj odgovor italijanski, belgijski in angleški vladi in poudarja, da upa, da Francija ne bo ukrenila nič proti Nemčiji, preden vestno prouči njen finančni položaj.

Draginja v Nemčiji.

BERLIN, 5. Vkupni stroški za nemško družino so se meseca julija zvišali za povprečno 32% nasproti prejšnjemu mesecu, tekom katerega se je tozadevni indeks zvišal za 91½% na sproti mesecu maju. Troški za živež so se meseca julija zvišali za 33½% nasproti prejšnjemu mesecu.

Turčija

Položaj pred Čataldžo.

CARIGRAD, 4. Tekom zadnjih 24 ur je vladal pred Čataldžo popoln mir. Na črti Kalieratis — Črno morje se zapaža premikanje grških čet. Zavezniški vojski prihajajo nova ojačenja, da bo pripravljena za vsak slučaj.

„Piccolo“ in manjšinska politika

«Piccolo» je očital te dni «ljudem pri Edinosti», da gledajo vse razmere v novih pokrajinah v «zgrešeni perspektivi». Podlago za tako sodbo si je izfabriciral «Piccolo» iz naše polemike s profesorjem Tolomei-em radi vprašanja italijanskega ljudskega šolstva v nemških, oziroma pretežno nemških krajih južne Tirolske. Kakor je razvidno iz rečene naše polemike s profesorjem Tolomei-em, gre konkretno za laško ljudsko šolo v nemškem Bozenu, kjer živi tudi laška manjšina. Italijani hočejo imeti svojo italijansko narodno šolo in zahtevajo naj jim v ta namen občina že za prihodnje šolsko leto prepusti eno svojih šolskih poslopij, sicer da si jo vzamejo sami s silo. To «silo» naj bi praktično izvedel vladni komisar! Kar bi pomenilo suspenzijo občinske avtonomije v Bozenu.

«Piccolo» pa se je tudi ob tej priliki pokazal kot nelojalen polemik. Mesto da bi odgovarial na to, kar smo rer rekli, nam podtika nekaj, česar nismo rekli, da nam more nasprotovati. Pravi namreč, da se zahteva italijanske manjšine v Bocenu zdi nam «gorostasna». V resnici pa smo izrecno naglašali, da se s pravno stranjo spora nočemo baviti, da nočemo izsledovati ali je zahteva Italijanov upravičena, ali ima pravno in zakonito podlago?! Pripomnili smo celó: «denimo», da je **upravičena,** ker smo hoteli na podlagi te domneve načrtati malo paralelo med položajem italijanskih manjšin v južnem Tirolu in jugoslovenskih v Julijski Krajini! To pa je ravno tisto, kar je speklo «Piccola». Saj morejo ravno s stališča, na katero se postavlja profesor Tolomei kot glasnik italijanskih manjšin v južnem Tirolu, naše manišine po mestih v Primorju stavljati enako zahtevo — zahtevo namreč, da jim občine, kjer je uprava v italijanskih rokah, dajo slovensko šolo! Saj sta menda južni Tirol in Julijska Krajina sestavna dela iste italijanske države!!

Tržaški list, seveda, ne more zanikati tega dejstva. Pošiljal bi celo vse svoje grome in strele nad tistega, ki ne bi hotel priznavati tega «dovršenega čina». Pravi pa, da naša paralela vendar ni dopustna. Po njegovem je vse kaj drugega, če italijanske manišine v južnotirolskih mestih zahtevajo svojo šolo, nego pa, če jo zahtevajo jugoslovenske manjšine v mestih Primorja. Zahteva prvih je povsem upravičena, ona drugih pa neupravičena, nezmiselna.

In kako podkreplja «Piccolo»ta svoj nazor, to svoje stališče? Kaj enostavno. Pušča na strani načelo narodne pravičnosti, ne meni se za najprvotnejše človeške pravice, ne ozira se na koristi in zahteve kulturnega napredka manjšine, žvižga na vsa liberalna načela, ne meni se tudi za opetovane slovesne obljube italijanskih državnikov, peha v jarek celo svoja lastna zagotovila — podana ob gotovih prilikah, po potrebi trenutka — da se bo z drugorodno manjšino v Julijski Krajini postopalo po načelih pravičnosti, dobrohotnosti in svobodoljubia. Pozablja na svoje lastne prisege, da je Italija liberalna in demokratična država s plemenitimi tradicijami, ki izključujejo, da bi hotela koga potiskati, ga ovirati v njegovem razvoju in in mu odrekati svobodo gibanja. Črez vse to napravlja «Piccolo» z drzno potezo velik križ in se postavlja na **stališče neizprosne in vsemožne večine,** ki ji je dozvoljeno vse že zato, ker je — večina, ker ima moč v svojih rokah! Postavlja se torej na stališče sile ter si usvaja — da-si je sicer velik nasprotnik Nemcev — tisto znano Bismarkkovo pravilo: moč je nam pravico!

Izvaja namreč: «Ljudje pri Edinosti» pozabljajo, da so v Italiji, da je to edinstven narod, da so Italijani v državi v ogromni večini, ter da so, vkljub vsem «prepotencam», v svoji hiši tako v Bocenu in Tolminu, kakor v Idriji in Meranu!

Ta «Piccolova» latinščina je kaj enostavna. Edino zato, ker so Italijani velik narod, so povsod «doma», morajo njihove manjšine — ali resnične, ali umetno ustvarjene — uživati vso zaščito; drugorodci pa, ker so manjšina v državi, naj se ne oglašajo z nobenimi zahtevami, niti ne na svojem ozemlju, **kjer so ogromna večina,** ker to je — «prepotenca»!!

Zaključek te izpovedi «Piccolove» blage duše pa je zopet — kakor trda pest na mehko oko. Po svoji cinični izpovedi, da je moč nad pravico in nad vsakim ozirom, sledi zahteva, naj se vse to, da Italijani zahtevajo šolo za svoje manjšine v Bozenu ali Kobaridu, ne smatra kot kršenje pravic Nemcev ali Slovanov!

Saj tega tudi mi nismo trdili. Svojo paralelo smo napisali le zato, **ker se iste pravice odrekaj onašim manjšinam!!** Jalovo je tudi sklicevanje na postopanje z Italijani v Dalmaciji. Tu je menda bistvena razlika. Saj smo mi vendar državljani Italije in ne Jugoslavije! Po kaki vražji pravici in logiki naj bi se naš položaj urejal po onem italijanske manjšine v Dalmaciji?! Kaj bi rekli «Piccolo» in drugi, če bi se Jugoslavija postavila na stališče: kakor vi v Julijski Krajini, tako mi v Dalmaciji!! Prav gotovo bi grmeli iz vseh svojih topov proti takemu stališču — vzajemnosti! Rekli bi, da se Jugoslavija ne sme mešati v notranje stvari Italije!

Prav na koncu se oglaša «Piccolo» kot — denuncijant. Govoriči nekako, kakor da «ljudje pri Edinosti» **v svojem srcu** niti niso zadovoljni s tem, da Italija pravično in liberalno postopa s svojimi Jugosloveni! Oko «Piccolovo» vidi torej tudi v naše srce! Sicer ne pravi izrecno, vendar pa namiguje tako razumljivo, da morajo razumeti tudi skale na Krasu: «ljudje pri Edinosti» bi hoteli, da bi jih Italija preganjala, ker bi šlo to v prilog njihovim posebnim računom, o katerih ne govorijo javno, **pač pa jih nosijo v srcu!** Ali ne diši to po denunciaciji?! Sicer pa ima «Piccolo» prav: tudi Jugosloveni v Julijski Krajini imajo — srce! Pa tudi duševno oko imajo, ki gleda bistro in trezno v «perspektivo». Ravno zato pa ne bi bilo ne na srečo Italije, ne na srečo tega ozemlja, če bi Italija svojo manjšinjsko politiko uravnavala po «perspektivi», ki jo predočuje «Piccolo» prosto po — Bismarku.

Danes vsi v Sežano.

Občni zbor „Šolskega društva“ prične ob 10.30 predpoldne. — Slavnost ob 3.30 popoldne.

ROJAKOM!

Komù veljaj moj prvi naj pozdrav,
o bratje vi, Primorci moji dragi?
Vam, ki na domovine skrajnem pragi,
ki našim jo pradedom Bog je dal,

skrbite, da naš rod bo živ ostal;
da zemlja mila plod da naši sragi,
in da jezika nam glasovi blagi
ne izzvenijo v molku teh dobrav...

In kómu še naj gre beseda moja
v teh dneh trpljenja večnega in boja,
ki nam srce težijo kakor kamen? —

O, naši deci! V nji naj kakor plamen
živi naš duh.. Naj snuje brez pokoja
si lepše dni za večne čase, amen...

Tržaški Slovenec.

Mir med narodi — mir med državami!

Bivši ministrski predsednik Nitti je izrazil svoje zadoščenje nad tem, da je njegova razprava «Evropa brez miru» prevedena tudi na srbsko-hrvatski jezik. Še posebno pa je posvedočil to zadoščenje s tem, da je uvod k srbsko-hrvatskemu prevodu iz njegovega peresa. Tretje, za nas velepomembno dejstvo bi bilo, da je Nitti — po kratkem orisu sedanjega splošnega stanja v svetu — svoj uvod posvetil razmerju med italijansko in jugoslovensko državo in da iz njegovh izvajanj odkrito govori spoznanje potrebe dobrih odnošajev med Italijo in Jugoslavijo za obe strani in vsled tega različna in blaga volja za dosego poštenega sporazuma.

S tem je bivši ministrski predsednik dokazal, da se njegova politična duševnost in državniška kakovost bistveno razlikuje od duševnosti povprečnih politikov in sodobnih državnikov Italije. Nitti ni na strani velike množice Orlandov, Soninnijev, Della Torretov itd., tistih, ki s prezirom, nekako črez rame, gledajo na mlado jugoslovensko državo in na pleme v nji; tistih, ki sodijo, da ta država nima v sebi jamstev za življenje, ki govorijo, da se ta država in to pleme ne dasta skladno uvrstiti v uredbo kulturne Evrope in njenega gospodarskega snovanja. Nitti priznava, da ima jugoslovenska država vse pogoje za največji gospodarski razmah, da more in mora torej postati važen činitelj v gospodarski uredbi Evrope. Priznava, da je jugoslovensko pleme bistro in sposobno za kulturni razvoj in napredek. Pravi namreč, da «država Srb[illegible] zajemlje kaj **krepke in zdrave narode**». (tu se sicer tudi g. Nitti [illegible] razumljivi pa vsled dolgoletne uradne in javne vzgoje v Italiji, ko govori o treh «narodih». V Jugoslaviji je ujedinjen isti narod in se more govoriti le o treh njega delih, ločenih doslej po državno-političnih mejah)

Z ozirom na dejstvo, da sta si Italija in Jugoslavija po svojem zemljepisnem položaju najtesnejši sosedi in da sta zato po večnih in železnih zakonih gospodarskega življenja s svojimi interesi navezani druga na drugo, je menda naravno, na Nitti, kot bister politik, dalekogleden državnik in dober italijanski patriot, želi prijateljskih odnošajev med obema državama.

Saj smemo menda odklanjati misel, da beseda v Nittijevem uvodu ne bi bila iskrena, da bi pisal tako le za voljo lepšega, da bi mu bilo le do tega, da se, kakor se pravi, čim lepše «inscenira» pred jugoslovensko javnostjo, da mu torej glava ne misli in srce ne čuti tako, kakor mu govori beseda, da je hotel le radi hipne potrebe «kaptivirati» Jugoslovene in njihovo politično javnost! Ne moremo misliti, da bi bil Nitti hinavec, ki igra komedijo. Zato pravimo, da se Nitti s svojo politično duševnostjo bistveno razlikuje od povprečnih politikov in državnikov Italije. Vkljub temu, ali prav za prav, ravno zato obžalujemo, da ni gospod Nitti dovolj krepko naglašal narodnega momenta, ko gre za vprašanje dobrih odnošajev med dvema, po narodnosti državljanov različnima državama. V sedanji moderni demokratični dobi, v dobi uveljavljanja narodnega čuta tudi ob vprašanjih politike in gospodarstva, ima važno in odločujočo besedo **tudi razpoloženje narodov!** In to še posebno, ko gre za ustalitev dobrih razmer med Italijo in Jugoslavijo, ko stojimo pred dejstvom, da ima Italija svojo jugoslovensko, Jugoslavija pa italijansko narodno manjšino. Neoporečno dejstvo je, da so n. pr. neprestane tožbe — upravičene ali neupravičene — italijanskih državljanov Jugoslavije v Dalmaciji razburljivo vplivale na nacionalistično javnost v Italiji in da se je tam ustvarilo razpoloženje, ki je škodljivo in ovirajoče vplivalo na pogajanja med obema državama. Naj so imeli italijanski pogajalci tudi najboljšo in najkrepkejšo voljo za sklep sporazuma, glasovi iz javnosti so jih begali in ovirali v njihovih sklepih. In kakor je na italijanski, tako je tudi na jugoslovenski strani. Dokler je neugodno razpoloženje v narodu, tudi državniki ne morejo sklepati **trajno** dobrih odnošajev med državami!

Klasičen izgled za to imamo ravno te dni. Jugoslavija žuga Nemški Avstriji z represalijami, ker ta poslednja grdo postopa s svojimi jugoslovenskimi državljani na Koroškem.

Nemški državljani v Jugoslaviji naj plačujejo torej šipe, ki jih razgreti nemški nacijonalizem razbija na Koroškem. Naravna posledica temu bo napeto razmerje med obema narodoma! In to mora le škodljivo vplivati na odnošaje med državama. Zato obžaljujemo, da ni g. Nitti bolj podčrtal važnosti narodnega momenta pri urejanju odnošajev med Italijo in Jugoslavijo. Ali, konkretno rečeno: da ni izrecno naglašal potrebe **pametne in pravične manjšinske politike na obeh straneh!** Politike, ki bi tako v Dalmaciji kakor v Julijski Krajini ustvarjala zadovoljne državljane, ki bi bili s svojim čustvovanjem v polnem skladu s prizadevanji državnikov za ustvaritev dobrih odnošajev med državama.

V tem pogledu je bil Nittijev «uvod» nezadosten. Sicer pa — hvala mu!!

Vprašanje vojnih dolgov

Prihodnji teden se imajo sestati v Londonu zastopniki zavezniških vlad h konferenci, ki se bo v glavnem bavila z vprašanjem reparacij in vojnih dolgov. V zvezi s to konferenco je Lord Balfour izdal noto, ki je zbudila splošno senzacijo. Nota je naslovljena na vlade Francije, Italije, Jugoslavije, Rumunije, Grčije in Portugalske, a sporočena je bila tudi vladi Zedinjenih držav v znanje. Nota je naletela na odpor že pri angleški vladi sami; zaka, uradno poročilo pravi, da je bila sprejeta od **večine** članov vlade. A francosko, angleško, amerikansko in italijansko časopisje jo je sprejelo deloma neugodno, deloma z reservo

Vsebina note je v prvi vrsti namenjena Franciji. Ugotavlja najprej, da ima Anglija sledeče terjatve: Napram Nemčiji eno miljardo 450 miljonov šterlingov, napram Rusiji 650 miljonov, a napram zaveznikom eno miljardo 300 miljonov. Dolgov pa ima Anglija napram Zedinjenim državam 850 miljonov šterlingov. Nota nato čistro in bistro pove, da Amerika zahteva plačilo svoje terjatve, da se Anglija ne bo branila tega plačila, da pa mora zahtevati od svojih dolžnic, pred vsem od Francije, tudi plačilo. Namen note je gotovo ta, da bi pritisnila na Ameriko na eni strani, da bi v primerni obliki odstopila od svojih terjatev, a na drugi strani, da bi pritisnila na Francijo, da bi postala glede svojih terjatev napram Nemčiji bolj popustljiva. Balfourjev korak je gotovo zgrešen. Teoretično ima prav; pravilno je, da Anglija na eni strani plača svoj dolg, a na drugi strani terja svoje dolžnike. Praktično pa stoji stvar tako, da Amerika, vsaj za sedaj, ne kaže niti najmanjšega namena, da bi odstopila od svojih terjatev, in da države, ki so dolžnice Anglije, danes ne morejo plačati ogromnih svot, ki jih dolgujejo. Plačila svojih terjatev torej Anglija s to noto ne bo dosegla. Na Ameriko bi bilo gotovo bolj ugodneje uplivalo, če bi bila dala Anglija dejanski vzgled ter brisala vsaj en del svojih terjatev napram zaveznikom. Francija pa je odgovorila na Balfourjevo noto s tem, da je dala Nemčiji pravcati ultimatum, da more do 15. avgusta plačati pavšalni znesek 2 miljonov šterlingov glasom dogovora z dne 10. 1921, ker bo drugače francoska vlada «takoj in avtomatično» podvzel «gotovo število ukrepov.» Ta dva miljona ne spadata k visokim reparacijskim plačilom, ampak sta mišljena posebej kot poravnava za zasebne dolgove. Posledica tega francoskega ultimatuma je strašni padec nemške marke, tako da je marka danes že tam, kjer je bila pred enim letom avstrijska krona, in da smatrajo največji optimisti polom Nemčije kot neizogiben. Tako počasi dozorevajo sadovi zgrešene politike zmagovalcev: Francija noče uvideti, da bi znal postati grob, ki ga koplje Nemčiji, njen lasten grob, a ameriški stric se ne zaveda, da bi ga zamogle vreče zlata, na katerih sedi danes, udušiti, če se ostalemu svetu ne posreči, da si gospodarko opomore.

Praksa različnih konferenc nas uči, da si ni bilo pričakovati mnogo uspeha od londonskega sestanka državnikov. Balfourjeva nota pa je najbrže onemogočila še ta mali uspeh.

Dnevne vesti

Danes vsi v Sežano! Opozarjamo na ugodno železniško zvezo v Sežano ob 9. uri predp. in ob 12.30 opoldne iz tržaškega južnega kolodvora. — Dalje so na razpolago 2 ali 3 avtomobili, ki odidejo ob 1. uri pop. iz ul. Fabio Severo 34 (na koncu ul. S. Francesco) in ki bodo redno potem vozili vsake pol ure od 2 pop. dalje z Opčin v Sežano in nazaj na Opčine do pozno zvečer.

Znak zdravljenja? V Belgradu so imeli te dni poslanski banket. Udeležili so se ga poslanci različnih strank. Da so bili tudi govori, to se razume samoobsebi. Saj se navadno taki banketi prirejajo v glavnem v ta namen. Iz jugoslovenskih listov posnemljemo, da je posebno pozornost vzbudil govor slovenskega poslanca Gostinčerja, pristaša S. L. L., torej strogo opozicijonelne stranke, Rekel je: Vsaka tica ima svoje gnezdo, naše gnezdo je naša država!» — Priznal se je torej izrečno k državi. Ali je morda to znak, da se je začelo zdravljenje bolnega političnega življenja v Jugoslaviji? Čas bi bil!

Češko-slovaška republika za spravo med Slovani. Povodom nastopne avdijencije poslanika češko-slovaške republike v Sofiji so bolgarski listi pisali z veliko simpatijo za češko-slovaško republiko. «Mir» piše, da je le tej pripadla važna vloga v Srednji Evropi. Hvali češke državnike radi njih duha spravljivosti napram vsem sosedom. Vloga češko-slovaške republike napram Bolgarski je sicer za sedaj le kulturelnega in gospodarskega značaja. Rečeni list pa želi, da bi skoro prišla prilika za medsebojne odnošaje tudi na političnem polju. — «Preporec» hvali, da je poslanik Paulu v svojem nagovoru omenjal zgodovinske odnošaje Bolgarske do češko-slovaške republike iz časov sv. Cirila in Metoda in pa kulturne misije, ki so jo češki prvoboritelji s Konstantinom Jirečkom vršili v Bolgarski. — «Slovo» pravi, da se češko-slovaška republika splošno smatra kot vodilna država v Srednji Evropi. Pozdravlja poslanika kot zastopnika države, ki vzdržuje z Bolgarsko stare kulturne in gospodarske odnošaje. Nadeja se, da češko-slovaška republika prevzame **zgodovinsko nalogo sprave med Slovani!** — Vse prav in lepo! Ali če jim je v Sofiji res na tem, da bi češko-slovaška republika uspešno izvršila to nalogo, ne smejo pozabljati, da med Sofijo in Prago leži — Belgrad! Ne smejo pozabljati, **da je češko-slovaška republika voditeljica skupine držav v Srednji Evropi,** ki ji pripada tudi **Jugoslavija. Če hočejo Bolgari res priti v bratske stike s Slovanstvom, morajo z novo orijentacijo v svoji** politiki napram Jugoslaviji odpirati poti za spravo z najbližjo jim slovansko sosedo! Preko Belgrada jih vodi pot v tisto Prago, ki ji nadevajo tisto zgodovinsko nalogo!

Zadeva Jadranske banke. Kakor je javil upravni svet banke, posluje ta zavod redno naprej. Moramo z zadoščenjem omeniti, da je tržaško trgovstvo in sploh naša javnost pokazala svojo treznost v vsej svoji luči: Ni bilo nikakega navala, nikomur ni palo na misel, da bi dvignil svoj denar. Odločna beseda upravnega sveta je v polni meri dosegla svoj namen. Zaupanje v zavod je neomajno kakor doslej.

Sodna preiskava se nadaljuje. Preiskovalni sodnik je zaslišal par uradnikov banke, zaposlenih pri knjigovodstvu, o okolnosti, kaj pomenijo nekateri prepisi iz knjig, ki so se našli v blagajni knjigovodje Korenčana. Vsi so potrdili, da to niso nikaki falzifikati, ampak izvlečki iz knjig, ki jih je dal napraviti ravnatelj Kaić, ko je šel v Rim o priliki gospodarskih pogajanj med Italijo in Jugoslovijo.

Ravnatelj Kaić se je povrnil v Trst ter se je takoj podal k preiskovalnemu sodniku, ki ga je na dolgo zaslišal ter nato pridržal v zaporu.

Ravnatelj Kaić je izjavil, da o falzifikacijah, o katerih govori Kolumbićeva ovadba ničesar ne ve in da, tudi če bi bilo kaj resnice na tem, on ž njimi nima ničesar opraviti.

Glas pameti. Največje zlo je v tem, da se iz političnega sveta Italije še vedno silno redko oglašajo glasovi — trezno računajoče pameti. Eden iz redke vrste takih mož, ki se oglašajo tu pa tam, pozivajoč italijansko politično javnost k treznemu presojanju stvari in računjanju z danimi dejstvi, je vseučiliščni profesor v Messini, Attilio Mori. Nedavno je razvijal svoje misli v revija «Nuova Antalogia»: Priključitev drugorodcev je postavila italijansko državo pred novo nalogo. Gre za prebivalstvo, ki se razlikuje od italijanskega po jeziku, kulturi in običajih. V dolžnost Italije in v nje interesu je, **da se ta jezik, ta kultura in ti običaji spoštujejo!** Nadaljnja naloga Italije je, da da drugorodcem naprave, **ki jim zajamčijo svoboden razvoj njihove narodnosti!** Tudi druga ljudstva imajo pravico do samosvojega življenja! Naj se o pokoljenju drugorodcev sodi tako ali tako, gotovo je, da so po svoji narodni svojstvenosti, zgodovinskih in kulturelnih izročilih narodnostno enotna tvorba, ki se ojstro razlikuje od italijanskega prebivalstva.

Z ironijo ugotavlja Mori nadalje, kako Italijani južnega Tirolskega zahtevajo sedaj, naj laški Trentin in nemško ozemlje ob zgornji Adiži tvorita skupno pokrajino, dočim so v časih Avstrije zahtevali neodvisnost od Innsbrucka! Razumljivo pa da je, če nemški južni Tirolci nasprotujejo taki skupnosti s Trentinom, ker bi jim odrekala pravico do samouprave in ne bi priznavala njihovega bistva, čeprav jim je bilo to slovesno obljubljeno od strani italijanske države. Južnotirolska avtonomija je povsem združljiva z državnimi interesi Italije. Modro državno nadzorstvo more preprečati vsako zlorabo avtonomije, posebno še, če bi prefekt posloval v Bocenu, med Nemci. Tudi ni nobenih drugih razlogov, ki bi govorili proti avtonomiji. Pisec ne nasprotuje tudi ime «Tirol», ker je zgodovinsko upravičeno. Vkljub vsemu patrijotičnemu razvnemanju Trentincev je to častna dolžnost in praktična potreba za italijansko politiko. Seveda zahtevatudi Mori primerno zaščito za italijanske manjšine.

S temi svojimi mislimi je profesor Mori za sedaj še bela vrana med italijanskimi politiki. Redki so še tam doli prosvitljeni duhovi, ki priznavajo tudi Neitalijanom narodne pravice. Imenitno lekcijo je dal Mori Italijanom Tolomei-vega kova, ki enostavno zahtevajo nasilje proti drugorodnim manjšinam. In mej temi je tudi naš «Piccolo», ki je v polemiki proti nam branil Tolomei-ovo stališče. Seveda je imel Mori v svojem članku pred očmi Nemce na južnem Tirolskem. Vendar je — po analogijah med položajem tamošnjih Nemcev in našim v Julijski Krajini — govoril tudi za nas, za naše narodne pravice, za našo pravico do samosvojega življenja. Vendar je tudi nekaj pametnih glav v Italiji! Nadejajmo se, da pridejo prej ali slej te glave do besede.

Prosveta — predavanja. Ta teden se bodo vršila predavanja: **Pri Sv. Jakobu v četrtek,** dne 10. t. m.: «Gospodarstvo» (nadaljevanje). Predavatelj gosp. dr. Povh. **Isti dan** ob 8. uri in pol zvečer **na Proseku. — V Padričah** v soboto, dne 12. t. m., ob 8. uri in pol: «O razmerju med cerkvijo in državo». Predavatelj gosp. dr. Joahim Ražem. **Na Sovranišču isti dan:** «O vzgoji». Predavateljica: g. Dolenčeva. — **Isti dan** bo tudi v **Sv. Križu** predavanje: «O spolnem vprašanju in okuženju.» — **V nedeljo** dne 13. t. m., bo predaval **v Repentabru** gosp. Kovačič «O prehrani rastlin». Ura se bo javila.

Društva, ki bi želela, da priredi v njih kraju «Prosveta» predavanja, naj javijo čimprej uradu društva «Prosvete» v Trstu, via Fabio Filzi št. 10, I, 1. kaka predavanja želè in 2. kdaj naj bi se predavanja vršila.

Tečaj za hrvaščino. Kdor se še ni prijavil za tečaj za hrvaščino, naj to stori prav gotovo do srede, 9. t. m. Ako se jih do tega dne ne priglasi zadostno število, se tečaj ne bo obdržaval.

Okoličanske «šagre». Prejeli smo: in objavljamo: Že večkrat so se oglašali dopisi, posebno z dežele, ter svarili našo mladino pred plesom. Iz tržaške okolice se pa je malo kdo s tem bavil. Nasprotno, po drugih tržaških časopisih se celo naznanjujejo ti plesi in dela reklama tem «šagram» ali kakor jim že nekateri pravijo «ballo Campestre».

Naj mi torej cenjena «Edinost» dovoli mal prostorček v ta namen.

Ni nedelje, da bi ne bilo takega plesa v naši okolici v časih 2, 3, in celo 5. krajih hkrati. Ni moj namen iskati, kdo ima pri tem koristi, ampak kdo ima pri tem škodo, in to je naša mladina, katero moramo ščititi onega zla ki preti zdravju, pridnosti, gospodarstvu in morali. Pri tem naj omenim, da se pleše zunaj na prostem, da si lahko vsak ogleda to prerivanje. In teh gledalcev je navadno veliko, posebno onih od 5. do 12 let starih, ki se tam učijo «alte moše». Take šagre ne trajajo samo v nedeljo ampak tudi v pondeljek in celo tudi še v torek, tako da naša okoličanska mladina zapušča svoja dela, opravila ter hodi trumoma na take plese, kjer se raja in kvari do 11. ure ponoči. Fantje in dekleta se vračajo s plesa ob 12. in še pozneje brez nadzorstva starišev. Pameten človek si lahko predstavlja, kaj se vse po poti dogaja. Kaj pa stariši? No, ti pa lepo doma spe spanje pravičnega!

Včasih pa se taki stariši tožijo ter pravijo: moji sinovi zanemarjajo in pozabljajo na svoje domače dolžnosti ter na svoje delo ter po cele tedne noriio, dokler ne zapravijo vsega, kar imajo. Ko sem pred kratkim srečal staro okoličansko perico, ki je nosila veliko culo na glavi iz mesta ter jokala; sem jo vprašal zakaj joka. Povedala mi je, da je ta hip srečala avtomobil, v katerem se je združbo vozil njen sin, ki je že 14 dni od «šagre», ona pa da mora ves teden delati, da preskrbi hrano njemu in ostalim sestram ki da so tako potratne, da ne oblečejo druge obleke nego svilnato.

Kako daleč je prišla ta pokvarjenost, nam priča to-le: Ko sem se nahajal slučajno s svojimi otroci na neki trati, sta mi vzbudili med mnogo otroci obojega spola, ki so se igrali, posebno pozornost dve od 10. do 13 let stari deklici, ki sta plesali «mosso». Ko sta se za hip ostavili, je ena rekla drugi: Ti ne delaš dobro, ker se ti ne pozna prav dobro oblika zadnjega dela telesa! Druga je to potrdila in potolažila svojo priajteljico, da bo že boljše, ko ji mama kupi svilnato, tesno obleko, ker širokost ne dela pri plesu pravega efekta.

Tedaj tako, podobno in še slabše se vzgaja naša mladina potom plesa!

Nekateri ljudje pravijo, da so tega krivi stariši, drugi zopet trdijo, da bi morali že učitelji in tudi duhovniki izrabiti pri mladini vsako priliko, da jo posvarijo. So pa nekateri, ki zopet trdijo, da bi morala tudi oblast na to paziti, ker da je to njena sveta dolžnost. Jaz soglašam z vsem, kar ljudje trdijo in dodajam še to, da je dolžnost vsakega zavednega človeka, da svari pred tako nespametnim in škodljivim početjem, ako hočemo ohraniti našo m[illegible]lino v okvirju moralnosti. Mladina naj hodi k dobrim, pametnim ter poštenim zabavam, pod nadzorstvom starišev ali pametnih ljudi. Naša mladina naj se uči potom šole, knjig ter predavanj delavnosti, pridnosti in poštenosti, da tako lažje prenese te hude čase in se pripravi za trdo življenje v bodočnosti. — Okoličan.

Društvene vesti

Slov. akad. fer. društvo »Balkan«. Tovariši, danes vsi k slavnosti »Šolskega društva« v Sežani. Na svidenje! Odbor.

MDP Sv. Jakob. Jutri zvečer ob 21. uri odborova seja. Predsednik.

MDP Magdalena. Jutri zvečer ob 20. uri dramatične vaje.

Iz tržaškega življenja

Ne električni tok, ampak zločinci. Z ozirom na našo včerajšnjo vest, — ki so jo objavili tudi drugi tukajšnji listi — da so našli na cesti blizu Nabrežine mrtvega človeka, ki ga je ubil električni tok, ko je hotel prerezati žico, smo prejeli s Proseka naslednje poročilo:

Ubiti je 26-letni, poročeni Karel Starc s Kontovelja, ki mu je žena v blagoslovljenem stanu. Starc je bil res agilen komunist. Našli pa so ga mrtvega pod stebrom električne napeljave v bližini municijskega skladišča, ki se nahaja med vozno potjo in takoimenovano «Napoleonovo potjo», nekako v sredini med Prosekom in Opčinami. Vse okolnosti govorijo, da je bil Starc napaden od neznanih oseb že na Proseku v bližini pošte, da so ga od tam vlekli naprej do onega stebra električne napeljave in ga tam umorili. Vojaki iz bližnjega municijskega skladišča so čuli **dva strela.** In res se je ugotovilo na mrtvem truplu, da ga je en strel zadel v čeljust, drugi pa v sence. Zelo važno je dejstvo, da se je našel pred pošto na Proseku na tleh pokojnikov poročni prstan in kos zanjke iz vrvi in da je bilo kamenje okrvavljeno. To bi kazalo, da so mu tu zvezali obe roki, a da se je napadencu posrečilo sneti zanjko z ene roke in da je pri tem izgubil prstan. So še nadaljnje okolnosti, ki govorijo za to, da se je izvršil zločin. Pokojnik je bil potolčen po vsem telesu in zmanjkali so z njega zlati zobje, denarnica in suknjič. Na eni roki pa je imel še zanjko, slično oni, ki so jo našli na Proseku. Na truplu ni nobene sledi o kaki poškodbi po električnem toku. In, kolikor je znano nam, rečena električna napeljava ne funkcijonira še. Torej ni mu vzel življenja električni tok, temveč je bil pokojnik **umorjen in oropan!**

Hrupen prizor pred uredništvom lista »Emancipazione«. Zadnja izdaja lista »Emancipazione« se je zdela fašistom, posebno onim iz Pule žaljiva. Vsled tega sta se včeraj podali dve četi fašistov, ena iz Pule in ena tržaška, pred uredništvo omenjenega lista, da vprašajo razjašnjenja. Štiri fašisti so se podali v uredniške prostore, kjer pa ni bilo nobenega urednika. Med tem časom pa je vsled množice radovednih in vsled tega, da so prišli na lice mesta stražarji in ker nihče ni vedel, kaj se prav za prav dogaja, nastala na ulici velika zmešnjava, katero je povečal oddelek fašistov, ki je stal v bližini, in ki je, misleč, da so fašisti pred uredništvom «Emancipazione» napadeni, začel streljati: Konečno se je stvar pojasnila s posredovanjem stražarjev in fašisti so odšli. Neki Karel Zucca je bil pri omenjeni zmešnjavi zaboden od zadaj z nožem v roko. Prepeljan je bil v bolnišnico ter bo ozdravel v kakih 15 dneh. Svojega napadalca ni videl.

Napad na fašiste pri Miljah. V Miljah se je bilo zbralo za časa štrajka mnogo fašistov iz Istre. Ko je štrajk končal so se fašisti napotili domov. Včeraj popoldne pa je bil kamijon fašistov, čim je zapustil mesto napaden. Napadalci so se bili poskrili na majhen grič, ki nadvladuje ceto. Začeli so streljati na fašiste ter vrgli nanje več ročnih granat. Učinek je bil strašen. Ostalo je na mestu enajst ranjenih med njimi štiri težko ranjeni. Napadalci so po činu zbežali in do sedaj ni bil nobeden prijet. Ranjence so spravili najprej v bolnišnico v Miljah, kjer so dobili prvo pomoč; kmalu je prihitel v Milje tudi avtomobil tržaške rešilne postaje, ki je nekatere ranjeence odpeljal v tržaško bolnišnico. Zamogli smo doznati samo za sledeča imena ranjecev: Bratje Ivan, Peter in Srečko Galante iz Vižinade v Istri, 32, 27 in 19 let stari, Angelj Zatta, 26 let star iz Neapelja, stanujoč v Vižinadi, in Viktor Zarbolich, 20 let star iz Milj.

Vest o tem dogodku je napravila v Miljah in v Trstu velik vtis.

Samomor. 27letna Pavla Lures, stanujoča v ul. della Guardia 2, je včeraj izpila v bošketu večjo količino sublimata. Prepeljali so jo v težkem stanju v bolnišnico. Vzrok: Nesrečne družinske razmere.

Zasačena tatova. Nočni čuvaj Mihael Soraceno je včeraj ponoči zapazil v ulici Cavana dva moža, ki sta nosila dve vreči in en kovčeg. Potegnil je revolver ter velel možema, naj se ustavita. Ta dva pa sta spustila vreči na tla ter začela bežati. Ko ju je čuvaj skoraj dotekel, mu je prihitel mali kovčeg z vso silo na glavo, tako da ga je skoraj podrl. Sumljiva moža sta na ta način srečno utekla. Dognalo se je, da so bile v vrečah fine nogavice, ovratnice in ženske obleke, ki so bile ukradene tvrdki Sipicich na obrežju Nazario Sauro.

Razprava radi umora nad t[illegible]arjem Müllerjem.

Včeraj se je nadaljevalo s zaslišanjem prič. Priče Evgena Naum ni bilo mogoče zaslišati, ker je prišel na razpravo pijan od kokaine.

Priča Viktor Ecli je videl Giraldija na sedežu fašja. Pravi, da se je vedel arogantno. Kraljev prokurator ga vpraša, v čem je obstojala njegova arogantnost, je-li mogoče dajal klofute, nakar je predsednik opazil: Se razume, sprejemal jih je na aroganten način. Ta priča je tudi trdila, da je slišala, kako je Giraldi rekel pred sodno dvorano, češ, kakšno ulogo bo igral, če ne pride do obsodbe.

Sledi nato še nekaj prič, ki ne povejo ničbistvenega.

Odvetnik Matosel, ki zastopa družino umorjenega Müller-ja kot civilno stranko, je nato izjavil, da ne prihaja z nobeno odškodninsko zahtevo, ampak, da je tu le, da brani čast družine in umrlega.

Sprejemanje dokazov se je včeraj zaključilo. Jutri bodo govorili odvetniki in kraljev prokurator in zvečer bomo imeli po vsej priliki razsodbo.

Vesti z Goriškega

Iz zaporov okrajne sodnije Ilirska Bistrica. Pred kratkim smo poročali o žalostnih razmerah v zaporih goriške okrajne sodnije. Iz zaporov okrajne sodnije v Ilirski Bistrici smo prejeli sledeči dopis, ki ga v celoti objavljamo:

Gospod urednik!

Pridružujoč se dopisniku iz zaporov goriškega okrožnega sodišča, bi Vam rad malo popisal žalostno stanje, v katerem se mi nahajamo. V «Edinosti» št. 181 od 1. t. m. se pritožuje dopisnik iz goriških zaporov, da čakajo tam inkviziti 3, 4, 5 mesecev v preiskavi. Tukaj pri nas je še slabše. Jaz n. pr. sedim že 6 mesecev, pa ravno toliko vem, kakor sem vedel prvi dan. Nekateri pa sede še več. Večina inkvizitov je tu za popolnoma prazen nič. Tu človeka zaprò in potem ko je enkrat tu, je kakor odrezan od ostalega sveta. V celici za 4 osebe nas je danes, ko to pišem, osem, a pred par dnevi nas je bilo še več. Če osumljencu čina ne morejo dokazati, potem hajdi v zapor in čakaj, dokler se ne bo zljubilo Njegovi Svetosti gospodu državnemu pravdniku pri kr. deželnem sodišču v Trstu inkvizita pozvati na odgovor ali pa ga spustiti v svobodo. Če je kdo bolan, mu niti zdravnika ne dadò! Tisti denar, ki bi ga morala dati država zdravniku, naj gre raje v druge svrhe, škoda bi ga bilo dati zdravniku za kaznjence . . . .

Jaz sem na primer tu na ovadbo nekega vplivnega moža, da sem v posesti vojaškega orožja, bomb itd. Bila je izvršena hišna preiskava, toda orožja seveda, niso našli in tudi dokazov ni, da bi ga jaz imel. Medtem pa sedim tukaj in čakam, kdaj se bo zljubilo drž. pravdniku me poklicati na odgovor ali pustit[illegible] na svobodo.

Sedaj Vas lepo pozdravljam ter Vas prosim g. urednik, da bi objavili ta dopis.

Sledi podpis.

(Pripomba uredništva). Objavljamo ta dopis ter prosimo v imenu kaznjencev naše poslance, da bi se zanje zavzeli. Enkrat morajo že končati te neznosne razmere, ki so se delj časa sem razpasle po zaporih. Če je že denarja za vse mogoče stvari, naj ga bo še toliko, da se nastavi par sodnikov in ne bo treba ubogim revežem, ki so pogosto le na sumu in radi tega zaprti, čakati mesece in mesece na rešitev iz neznosnih razmer.

Prireditev pevskega bralnega društva «Zarja» v Koprivi. Drugič mi je bila pretečeno nedeljo sreča mila, biti v Koprivi, v tej prijazni kraški vasici, a obakrat me je — opekla. Ta opeklina ni bila sicer pekoča, ne žgoča. Gostoljubnost in prijaznost Koprivcev nas je zapeljala, da je bila ločitev tako težka od njih. V družbi tovarišev in prijateljev smo se udeležili prireditve tamošnjega pev. bralnega društva «Zarja».

Zbor šteje nad 70 pevcev in pevk, kar naj si vzamejo za zgled oni kraji, kjer imajo še vedno devetindevetdeset neopravičljivih izgovorov. In ti marljivi pevci in pevke so ravnotako kmetskega stanu, ki morajo težko delati od jutra do večera, kar priča njih vzorno obdelano zemljišče.

Pod veščo in spretno roko gosp. pevovodje Al. Šonca je zbor zapel Nedvedovo «Popotnikovo pesem» s tenor solo, Ipavčevo «Pozdrav» mešani zbor s tenor solo, ki se je moral na splošno željo ponoviti, Mirkovo «Svatba na poljani» mešani zbor ter «Narodno», harmonizirano od g. pevovodje A. Šonca, ki se je morala tudi ponoviti. Zbor je vzorno disciplinira in dokaj truda treba, predno se dosežejo taki vspehi. G. Šonc je izkusen pevovodja in glasbenik, ki zna iz preprostega kmetskega pevca izklesati ono, česar ni vsak zmožen. Pesmi so namreč bile proizvajane precizno, z občutkom in niansiranje, ki sem ga slišal pri koprivskem zboru, se čestokrat ne sliši pri takoimenovanih «boljših» zborih. Priporočal bi le, naj se v bodoče ne jemljejo zbori s solospevi zlasti, ako so proizvajani na prostem.

Tudi dve igri sta bili vprizorjeni povsem zadovoljivo. Čestitam zavednim Koprivcem na lepem vspehu in jim kličem: Neustrašeno in vztrajno — naprej!

Velika vrtna prireditev v Opatjemselu. V nedeljo, dne 23. julija je priredilo tukajšnje bralno in pevsko društvo «Kras» veliko vrtno veselico.

Društvo «Kras», je skoro koj po končani vojni, ko se je tamošnje prebivalstvo vrnilo iz barak pod domači krov oživelo in jelo tudi koi izborno delovati. S to prireditvijo je zopet pokazalo, kako lepo se razvija in uspešno procvita. Pirreditev je uspela vsestransko in nad vse pričakovanje dobro. Oba zbora, moški «Boštjan, na srcu bolan» in Adamičev mešan zbor «Se ena» dobro naštudirana, zakar gre vsa čast požrtvovalnemu in zaslužnemu gospodu pevovodji. Škoda le, da so bili pri mešanem zboru pevci malo nesigurni.

Meškova drama «Mati», ki je vseskozi pesniško delo, polno žarke lepote in tople čustvene ljubezni do domovine, je bila podana tako, da je prišla vsa lepota tega dela n[illegible]ovrgljive umetniške vrednosti do prave veljave. Da pa ni to prav lahko mora priznati vsak, ki pozna to dramo. Vsa pohvala gre torej v prvi vrsti režišerju gosp. Pericu, ki je največ pripomogel k temu, da je bila igra čim najboljše in čim popolnejše podana. Potem pa nadarjenim igralcem. Svojo ulogo je najbolje pogodila Mati, v kateri je Meško upodobil domovino, [illegible] ljubezen, grenko bol in britko [illegible] okoli te od dobrih ljubljene, od m[illegible] [illegible]alovaževane, od odpadnikov zaniče[illegible] [illegible]latene matere je ovil svetlo glorijolo, [illegible]ložil pred njo čist žar požrtvovalne strastne ljubezni . . . Umetnik Milan, njen sin, ki je v tujini pozabil domovino, katero omalovažuje, ker je ne ljubi, a ko se potem jetičen in telesno strt vrne iz ječe, uničen a duševno očiščen, tedaj mu srce zakoprni in zajoče z vso silo po materi . . . Uloga je bila dobro podana. Bolj negotov, še vedno za začetnika dovolj dober je bil Ivan, ki ga prevelika ljubezen do domovine izžene za negotovimi cilji v tujino. Tinka, verna slika požrtvovalne slovenske deklice, kateri zamori goreča ljubezen do domovine in s silo

tatre mladi plamen nežne prve ljubezni v srcu, da potem srce bolno omedleva, a vroča požrtvovalnost in samozatajevanje premaga vso bol, da čuti le eno, edino veliko ljubezen. Ta uloga je bila sicer v glavnem dobro zadeta, a vse premalo živo in čustveno izigrana. Bolje je bila podana uloga Silve, deklice strastne, skoro ciganske naravi, ki izhrepeneva strastnega koprnenja po domovini, katere ne pozna, ker je najdenka dete ceste, a jo z divjim obupom išče in najde, a šele tik pred smrtjo. Izborno je bil začrtan tip župnika, starčka polnega skromne, a prekipevajoče požrtvovalnosti in goreče ljubezni do domovine. Povoljen tudi Križnik, ki je župniku povsem nasproten značaj. Poturica, ki zato tudi sovraži domovino in ljudstvo med katerim živi. Presenetil pa nas je Šandor s svojim temperamentnim in živo naravnim igranjem. Sploh je bil uspeh cele prireditve izboren. Želeti bi bilo le še več prireditev med našim ljudstvom. Doljan.

Zopet granata. Nesreče z granatami so na dnevnem redu. Mali 10 letni Karl Fiegl iz Št. Mavra je našel na domačem polju granato malega kalibra, ki mu ni dala miru. Položil jo je na tla in metal kamenje vanjo, da je eksplodirala. Ranila ga je na roki in na glavi. Njegovo stanje ni nevarno.

Pijanci. S pijanci ni nič dobrega. V Podlaki se je znašla pred nekaj dnevi še ob 11. uri zvečer precejšnja družba, ki se je ob petju in vincu precej dobro imela in mislila čisto po narodni pesmi: «Ne grem domov, je vince presladko.» Liter za litrom vina je prihajal na mizo in ko je gostilničar vendarle opozoril družbo, da je že pozno, in da ga imajo tudi že prepobilo pod kapo, so se razjezili, da bodo tako prikrajšani nad izbornim vžitkom vinca v polnočnih urah. Najhujši med njimi je bil neki Franc Sedevčič, zidar, ki je v znak protesta tolkel po mizi, da so letele steklenice in kozarci vse križem. Vmes so se vmešali še drugi, eni «za», drugi «proti», da se je vnel nazadnje popolen pretep, ki se je nadaljeval še na cesti in ga ni hotelo biti konca. Rezultat njegov je bil ta, da so odnesli nekateri nekaj bunk, med drugimi pa je bil aretiran od orožnikov eden izmed njih in mora na hladnem razmišljati o svoji vroči krvi. Tako se godi pijancem.

Zaloga municije. Varnemu «ušesu» goriške postave je prišel že parkrat glas, da ima neki Viktor Madon v svoji hiši celo zalogo municije. Orožniki so se nato dvignili, preiskali dotično hišo in res našli v podstrešju zabojček s 79 patronami laškega kalibra 91. Kmet, pri katerem so našli municijo, je trdil, da so mu prinesli ta zaboj delavci in da ni vedel, kaj je v njem. Temu niso orožniki verjeli in so ga obdržali do nadaljnega v zaporu, dokler se stvar bolj ne razjasni kmetu v prid ali v škodo.

«Gorici ...» V rokah imamo lepo pismo, naslovljeno na civilni komisariat v Gorici, ki je bilo vrnjeno z opombo, ki razodeva vso duhovitost poštnih uradnikov, da kraja «Gorici» ni v laškem neznamu. O prav radi verjamemo, da se v laškem seznamu naših prenapetežev ne nahaja marsikatero slovensko pravilno krajevno ime, pač pa omenimo, da je prinesel «Secolo illustrato» pisano Postojno ne «Postumia», ampak Adelsberg, in to zadnje dni. Radi tega se najbrže marsikateri prenapetež ni razburjal. Tedaj nemško ime pač, a slovensko ne, dasi je edino to na mestu. Posebno čudno je tudi to, da pride pismo naslovljeno «Gorica» tudi res v Gorico, tam šele se pa spomnijo, da Gorice ni in pošljejo pismo nazaj. Kako je mogoče, da je prišlo tedaj pismo v Gorico, če ta sploh ne eksistira. Na ta način bi moralo vsaj 4/5 pisem iti drugam in ne v Gorico, makari v Ajdoščino. Kaj ne, gospodje rodoljubi, kako ste silno smešni in nedosledni!

Drama. Pred par dnevi se je zgodila v Viale 29 Maggio drama. Nekt mož je prihitel v tukajšnjo bolnišnico sporočit, da se v omenjeni ulici št. 8 vije v bolečinah neka Visintini. Ko je prihitel zdravnik na lice mesta, je ugotovil, da je omenjena popila precejšnjo množino lizoforma. Storili so vse, da so ji rešili življenje. Vzrok dejanja imenovane deklice je bila ljubezen, oziroma njen odpor proti nekemu Petru iz Romansa, ki ga ona sicer ni marala, a ga ji je mati, oz. stariši tako silili. Ona je imela rada drugega, kar je tudi povedala svojemu vsiljenemu ženinu, ki pa ni dosti maral za tako priznanje. Vse to jo je gnalo v opisano dejanje, ki je morda vendarle njen položaj spremenilo, ko je k sreči ostala pri življenju.

Vesti iz Istre

Pračana pri Buzetu. Ob veliki udeležbi se je vršilo dne 30. pr. m. pri nas predavanje, ki ga je priredilo društvo «Prosveta» iz Trsta. Predaval je g. Albert Čok o «Trtoreji». Od 10. do 11. ure in pol predpoldne je bilo praktično proučavanje gnojne jame, hleva, vinogradov in sadnega drevja. Popoldne od dveh pa do 4. in pol se je vršilo pravo predavanje o trtoreji. Z veliko vnemo in izčrpno nam je g. predavatelj obrazložil najprej zgodovino trte, nato pa nje plodenje in gojenje ter slednjič nje bolezni in pripomočke proti tem. Predavanje je bilo tako zanimivo in njega vsebina tako podana, da moramo res biti g. predavatelju hvaležni. Prosimo «Prosveto», naj nam še često priredi taka predavanja

Vesti z Notranjskega

Planina pri Vipavi. (Mati v smrt za otroka). Dne 31. julija se je v vasi Štrancarji prigodila tragična nesreča. Dveletna Rozinka se je igrala na travniku pri odprtem studencu. Zdrsne v vodo. Mati, triintridesetletna, pride ravno v tem trenutku od koscev, katerim je bila nesla malojužino in — zleti po kamnatih stopnicah v studenec po svojega otroka. Rozinko je porinila iz vode, a sama ... Prihiteli mož — oče je ravno pravočasno še prijel za otroka, a ljubljeno ženo in mater svojih čveterih nežnih otrok, katerih najstarejši je v šestem letu, najmlajši ima — pol leta, — je sklenil v svoje roke — že mrtvo. Dala je življenje za svojega otroka. Občespoštovani družini (France Trbižan, Štrancarji, št. 15), ki jo je zadel tak strašen udarec, izražajo vsi globoko sožalje. Pomozi Bog!

Gospodarstvo

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru. (Od 8. do 17. septembra). Odbor za pokrajinsko obrtno razstavo v Mariboru sporoča:

Razstava vrtnarskega društva v Mariboru. Kakor smo že večkrat omenili na tem mestu, tvori razstava vrtnarskega društva del pokrajinske obrtne razstave. Radi tega naj vpošljejo vrtnarska podjetja svoje oglase za razstavni katalog — v kolikor se še to ni zgodilo — odboru pokrajinske obrtne razstave oziroma pooblaščenemu oglasilnemu zavodu R. Sušnik, Maribor, Slovenska ulica 16. Opozarjamo pa vse interesente, da se sprejemajo oglasi za katalog samo še do 1. avgusta. Zato naj nikdo ne zamudi tega roka, ker se pozneje oglasi ne morejo več sprejeti in uvrstiti v katalog.

Nagrada za najlepše okrašeno okno ali balkon. Razstavni odbor naznanja, da bo za časa razstave (od 8. do 17. sept.) hodila po mestu posebna komisija ogledovati s cvetlicami okrašena okna in balkone. Strankam, ki bodo imela najlepše okrašena okna, se bodo doposlale posebej v to svrho izdelane diplome. Za najlepše okno pa se bo priznala krasna nagrada.

Vsem vrtnarjem in razstavljalcem priporočamo, naj pridno negujejo za razstavo določene vrtne pridelke in naj animirajo v tem smislu tudi druge vrtnarje, ki se morda še niso prijavili za razstavo. Prijave se še vedno sprejemajo. Vsi tozadevni dopisi naj se pošiljajo na naslov: L. Kegel na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru.

Obrtniški kongres ob priliki pokrajinske obrtne razstave se vrši dne 10. septembra 1922 ob 10. uri dopoldne. Lokal objavimo še pravočasno. Vse predpriprave za ta kongres je prevzelo Slovensko obrtno društvo v Mariboru. — Pozivljamo vse in vsakega posameznega obrtnika iz cele naše države, da se tega za vse važnega in velepomembnega obrtniškega zborovanja zanesljivo vdeleže. Vsa obrtna društva opozarjamo in prosimo, da že danes začnejo pripravljati in zbirati materijal, tako, da bomo lahko stvarno in točno obravnavali vse obrtniške zadeve. Čim večja bo udeležba tem večji bo uspeh. Obrtniki, pridite polnoštevilno!

Razstava vajeniških del. Opozarjamo ponovno vse mojstre na razstavo vajeniških del. Dajte svojim vajencem priliko, da izvrše primerno delo za to razstavo. To ne bo le v korist vašim vajencem, apak v čast vam samim, ker s tem sami pokažete svojo zmožnost, da ste dobri mojstri in vešči vzgojiti zdrav obrtniški naraščaj. Prijavnice je vposlati pravočasno razstavnemu odboru. Opozarjamo ponovno, da je razstava vajeniških del brezplačna. Brez prijavnice ni mogoče dodeliti prostora. Najboljša vajeniška dela se bodo nagradila.

Delo na razstavnem prostoru pridno napreduje. Če ne bo nobenih nepredvidnih ovir in če bodo vsi razstavljalci z dopošiljanjem razstavnega blaga točni, bodo vse predpriprave do otvoritve izvršene. Zato prosimo vse razstavljalce točnosti!

Popust na železnici uživajo vsi obiskovalci razstave, ki se izkažejo z legitimacijo in znakom, ki se te dni razpošljejo. 50% pust velja tudi za razstavno blago, če je naslovljeno na: razstavni odbor pokrajinske obrtne razstave v Mariboru.

Dovoz razstavnega blaga. Ponovno opozarjamo vse razstavljalce, da mora biti razstavno blago najkasneje do 3. septembra na razstavnem prostoru v svrho razvrstitve na dodeljenih prostorih. Pozneje došlo razstavno blago je izključeno od ocenitve.

Ocenitev razstavnega blaga in podelitev diplom oz. nagrad. Ocenitev bo izvršila posebna komisija, obstoječa iz zastopnikov obrtne zbornice v Ljubljani in Zagrebu, ter potrebnih strokovnjakov. Vsi razstavni predmeti se ocene tik pred otvoritvijo razstave, tako, da ne bo nobeemu članu znan producent, vsled česar je izključen vsak očitek pristranosti. Oceni se pa samo ono blago, ki dospe pravočasno na razstavni prostor, to je najkasneje do 3. septembra. Zato naj zunanji razstavljalci pravočasno odpošljejo svoje predmete.

Prijavni rok poteče dne 10. avgusta, na kar opozarjamo vse, ki se mislijo prijaviti. Po tem roku se prijave brezizjemno ne sprejmejo več.

Lepaki so se danes razposlali. Prosimo vse tvrdke, katerim se je lepak doposlal, da ga razobesijo na vidnem mestu.

Pooblaščene tvrdke za izvršitev razstavnih del so: spedicija «Orient»: slikarstvo: Hrvat in Ambrožič; mizarstvo: Joža Volčič, Slovenska ulica 36; dekoracije: Blaž Jagodič, Alesandrova cesta 45; oglasi: Oglasni zavod J. Sušnik, Slovenska ulica 16. Druge tvrdke niso upravičene izvrševati za razstavo teh del, ker so imenovane tvrdke pogodbeno vezane.

Na vajeniška dela se polaga posebna važnost. Zato prosimo ponovno vse mojstre, naj vspodbujajo k temu svoje vajence. Razstava vajeiških del je brezplačna. Prijave vpošljite najkasneje do 15. avgusta.

Književnost in umetnost

Proslava Petra Hektorovića u Dalmaciji. — Primamo: Ove godine navršuje se 350 godina od smrti Petra Hektorovića, vlastelina i pjesnika. Savremenik i priajtelj Nikole Nalješkovića, Mavra Vetranića i ostalih Dubrovčana, koje je u starosti pohodio u Dubrovniku, nešto mladji od Hvaranina Hanibala Lucića, unio je u našu poeziju XVI. vijeka sa svojim «Ribanjem i ribarskimu prigovaranjem» ribarsku idilu. Njegovu književnu veličinu označuju neke karakteristične crte, koje ga odvajaju od ostalih dubrovačko-dalmatinskih pjesnika: Hektorović je jedini naš stariji pjesnik, koji nam je ostavio jedno realističko književno djelo. Htijući podati tome djelu što realističkije obilježje, uvrstio je četiri narodne pjesme, i tako prvi po vremenu utvrdio starinu i način naših narodnih pjesama. Hektorović, po krvi vlastelin, ističe u svojem djelu svoje demokratske nazore i poglede, stavljajući se u opreku s pogledima onoga doba na puk. Valjda je tome uzrok, što je poživio svoj vijek u Starome Gradu «Na tvrdalju mome, koji me posvoji», i uneprestanom dodiru sa težacima, i tako odbacio rijek Hanibala Lucića «Mnoštvo, koje dil razbora nima».

U rodnom Starom Gradu otkrivaju mu njegovi srgradjani spomen-ploču na njegovom «Tvrdalju» dneva 20. avgusta ove godine; i ovim putem javljaju našem kulturnom svijetu tu proslavu. — Odbor za proslavu Petra Hetkorovića — Starigrad na Hvaru.

Borzna poročila.

Tuja valuta na tržaškem trgu:

Trst, dne 5. avgusta 1922.

ogrske krone	—.95.—	1.05
avstrijsko-nemške krone	—. 4.—	—.6
češkoslovaške krone	52.25.—	53.—
dinarji	26. —.—	26.75
leji	18.25.—	19.25
marke	2.90.—	3.15
dolarji	21.40 —	21.60
francoski franki	177.25.—	178.—
švicarski franki	412.—.—	411.--
angleški funti papirnati	96.80.—	96.20
angleški funti, zlati	105.25.—	107.25
pnaoleoni	84.25.—	85.—

Tečaji:

Jadranska banka	129
Cosulich	292
Dalmatia	320
Gerolimich	1510
Libera Triestina	463
Lloyd	1230
Lussino	680
Martinolich	136
Oceania	170
Premuda	365
Tripcovich	220
Ampelea	568
Cement Dalmatia	310
Cement Spalato	245

Fani Ivančič
Grmek Ludvik
poročena
Divača-Trst, dne 5. avgusta 1922.

ŽIVNOSTENSKA BANKA
PODRUŽNICA v TRSTU
Ulica Roma vogal ul. Mazzini. — Lastna palača.
Delniška glavnica in rezervni zaklad K Č. Sl. 225,000.000
Izvršuje kulantno vse bančne in menjalnične transakcije.
Uradne ure od 9-13

Mali oglasi

se računajo po 20 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 2'—. Debele črke 40 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 4'—. Kdor išče službo, plača polovično ceno.

RADI takojšnjega odhoda prodam žganjarijo, polovično ceno, dobiček zagotovljen. Naslov pove upravništvo. 1491

KADE, lesene, v dobrem stanju, za trgatve, se prodajo po nizki ceni v skladišču via Giotto štev. 2. 1490

POSESTVO se da v najem mali družini. Naslov pri upravništvu. 1482

ABITURIENT-ODLIČNJAK ne more radi pomanjkanja sredstev študirati dalje. Dobrotnik, ki bi ga podpiral, bi lahko stavil pogoje (tako glede kraja in predmeta študij). Naslov pri upravništvu. 1489

MOJIM cenjenim gostom točilnice vina, ulica Bosco 1, javljam otvoritev gostilne v ulici Madonnina 27. Točijo se prvovrstna vipavska ter istrska vina ter Dreherjevo pivo. Gorka in mrzla jedila. Priporočam se udani Alojzij Mislej. 1491

KROJAŠKI pomočnik, poldelavec, išče službe za nadaljevanje učenja, v mestu ali na deželi. Naslov: krojačnica Lonzner, Riborgo 32, Trst. 1480

KROGLJE iz amerikanskega lesa po L 16 komad. Strugar Cebu, via Ruggero Timeus št. 7. 1481

KROJAČ Batič Jožef v Nabrežini št. 168 se priporoča slavnemu občinstvu v Nabrežini in okolici za obilen obisk. Konkurenčne cene. 1484

SOBICO, malo, mnblirano, zračno, ne nad II. nadstropje išče pošten železničar pri priprosti družini brez otrok ali osebi sami, v Rojanu ali v bližini kolodvora. Naslov pri upravništvu. 1485

POSESTVO z gradičem pri cesti v Rogaški Slatini, obstoječe iz štirih sob, kuhinje, vse meblirano, shrambe, skladišča, hleva, njive, vrta, vrelca mineralne vode, katere se letno več vagonov izvaža, se proda. Znamko iste se odstopi kupcu. Cena Lit. 42.000. Naslov pri upravništvu. 1486

KRAVA, štiri mesece breja, daje dvanajst litrov mleka, se ceno proda radi selitve. Pojasnila daje Amf Franc, Piazza Leonardo da Vinci 3, I. 1487

SLAMOREZNICA in stroj, malo rabljen se prodata radi selitve zelo ugodno. Pojasnila daje Amf Franc, Trst, Piazza Leonardo da Vinci 3, I. 1488

HARMONIKO s 25 tipkami, 12 basi, prodam. Via Madonina 31, IV, vrata 23. 1462

PRIVATSCHULERHEIM Meran - Obermais, Pension Mazegger. Internat za dečke srednjih in ljudskih šol. V kraju: gimnazija, realka, višja realka, trgovska šola z nemškim poučnim jezikom ter «Istituto tecnico» z laškim poučnim jezikom. Tečaji v nemščini, francoščini, angleščini za dijake. Dobra oskrba in strogo nadzorstvo zajamčeno. Reference in prospekti na razpolago. 1379

NAJNOVEJŠE sredstvo za pripravljanje sira se dobi v lekarni v Il. Bistrici. 28/7

DALEČ dobro znani krojaški mojster s podružnico v Nabrežini izdeluje vsakovrstne obleke za vsak stan in po vsakem najnovejšem kroju. Delo zelo lično, točno in solidno, cene najnižje. Sprejema vsakovrstna naročila, ter razpolaga tudi z blagom. Priporoča se posebno čč. duhovščini in učiteljstvu. Za vsako delo jamčim. Priporoča se ja obilen obisk udani M. MILIČ. 1464

LEPA STAVBENA PARCELA, 655 m², nad drevoredom v Sevnici ob Savi na Štajerskem, ki slovi radi milega podnebja in postane križišče železnic, se proda za 4000 lir ali zamenja, z enako vredno v Gorici. Pojasnila daje ravnatelj Bajt, Gorica, Via del Corno, 13, I. 1465

VAJENEC, star 15—16 let, se sprejme v trgovino z mešanim blagom. Prednost imajo oni, ki so dovršili 2 razreda meščanske ali realne šole. Naslov pri upravništvu. 1467

GOSTILNA na deželi, dobro obiskana se da v najem družini za ta poklic. Od Trsta je oddaljena 9 km, od železniške postaje 1 km, ima primeren prostor za prodajalno mešanega blaga (edina v vasi) nadalje ima več sob za letoviščarje in druge udobnosti. Naslov pri upravništvu. 1473

VSI v Buljunec dne 27. avgusta na veliko javno tombolo. Krasni dobitki. 1474

POSESTVO na Spodnjem Štajerskem, pol ure oddaljeno od postaje, se proda. Obstoji iz 30 johov njiv, travnikov in gozdov, enonadstropne, moderno zidane hiše z gospodarskim poslopjem z napeljavo vode. Hiša je pripravna za vsako obrt, posebno za vinsko trgovino ker daleč na okoli ni nobene. Cena 490.000 Din. Pojasnila daje Vekoslav Meserko, Karlovska cesta 19, Ljubljana. 1478

GLASOVIRJE, harmonije in orglje popravlja in uglašuje Andrej Pečar, Trst, via Valdirivo 15, I. telefon 14-72. 17

STROJNO KOLARSTVO Fr. Bratina, Ajdovščina. Posebnost: ljubljanski vozički, parizarji do osem ton z jamstvom. Popravila karoserij, avtomobilov, mlinov, žag, poljedelskih strojev. Izdeluje kolesa in lesene dvodelne jermenice po naročilu. Iščejo se zastopniki za Istro in Brda. 53

POZOR! Krone, korale, zlato, platin in zobovje po najvišjih cenah plačuje edini grosist Belleli Vita. via Madonnina 10, I. 16

KRONE srebrne in zlate, plačuje po najvišjih cenah Pertot, Via S. Francesco 15, II. 19

Pekatete — najcenejše testenine. 63/10

To potrjujejo vse gospodinje, ki so napravile poskušnjo s tem, da so skuhale obenem te in druge „PEKATETE" so se vedno zelo nakuhale.

Dr. A. GRUSOVIN

specialist za kožne in spolne bolezni ter negovanje kože, perfekcioniran na dunajskih klinikah.

Sprejema od 9—12 in od 3—7 ure.

Gorica (Piazza grande) Travnik hiša Paternoli. 60)

Podpisani naznanjam sl. občinstvu da sem odprl

MIRODILNICO

pri Sv. Ani, nasproti ex Subieta.

519 PERSIČ IVAN.

Malalan Rudolf

trgovec na Općinah

ima veliko zalogo vsakovrstnega stavbenega materjala po najnižjih konkurenčnih cenah. Ima tudi zastopstvo velike, dobroznane goriške tovarne vsakovrstnih opek. — Pri večjih naročilih znižane cene. 521

Tvrdka

Giuseppe Struchel

Via Mazzini 36 (Vogal S. Caterina)

(prej Via Nuova)

VELIKA IZBERA

perila, bombaževin, volnenin, trližev, preprog, zaves, modercev, kožuhovin in svilenin. 52

Prodajalna je vedno preskrbljena z zadnjimi novostmi svilenin, okraskov, čipk, vezenin in drobnarij po najzmernejših cenah.

PODLISTEK

I. S. TURGENJEV:

RUDIN

(58)

(Iz ruščine prevedel Ivan Vouk.)

— Kdaj prispemo do postaje? — je vprašal mužika, sedečega na robu voza.

— Ko se vzpemo na ta-le klanec, imamo še kaki dve vrsti, nič več... Kam pa si se zamislil!... Ti že dam, le počakaj, — je dodal s tankim glasom in udaril z bičem desnega konja.

—Slabo voziš, — je pripomnil Rudin: — od jutra se vozimo, pa ne moremo nikamor priti. Lahko bi malo podvizal.

— Kaj hočete, batjuška! konji so izstradani, sami vidite, in potem še ta vročina. Trobiti pa ne moremo: saj nismo postiljoni... Neroda, oj neroda! — je vzkliknil nenadoma mužik, obrnivši se k popotniku v temnorjavi srajci in izhojenih papučah:— umakni se, neroda!

— Imeniten kočijaž! — je zamrmral popotnik in se ustavil. — Moskovska glista! — je dodal glasno in karajoče, zamajal z glavo in odkrevsal dalje.

— Kam siliš! — je vzkliknil zateglo mužik ter udaril srednjega konja: — ah ti si vražji, prav zares, vražji...

Izmučeni konji so se končno vendar-le privlekli do poštne postaje. Rudin je zlezel iz kibitke, izplačal mužika, ki se mu ni zahvalil za denar, ampak dolgo mencal v roki novce — očividno mu je malo ostalo za vodko) in sam nesel kovčeg v poštno čakalnico.

Neki moj znanec, ki se je veliko klatil po Rusiji svoj živi dan, se je nekoč izrazil, da če vise na stenah poštne čakalnice podobe iz «Kavkaškega ujetnika» ali pa ruskih generalov, tedaj je treba malo čakati na konje; toda če predstavljajo podobe prizore iz življenja znanega igralca Žorža de Germani, tedaj ni upanja na skorjšnji odhod: more se do sitega naslajati na privihanem ovratniku, na belem odprtem telovniku in nenavadno ozkih in kratkih hlačah imenovanega igralca v mladosti, na njegovem besnem obrazu, ki je še kot starec z visoko dvignjenim stolom nameril na sina smrtni udarec. V sobi, kjer se je nahajal Rudin, so visele imenovane podobe iz tridesetih let pod imenom «Življenje igralca». Na njegov klic se je prikazal zaspani postajenačelnik (ali je kdo videl kakšnega nezaspanega postajenačelnika?) in ne da bi počakal na Rudinovo vprašanje, je z zaspanim glasom naznanil, da ni konj.

— Kaj govorite, da ni konj, — je rekel Rudin: — ko niti ne veste, kam sem namenjen? Semkaj sem se pripelal z domačim vozom.

— Sploh nimamo konj, — je odgovoril postajenačelnik. — Kam pa potujete?

— V ... sk.

— Ni konj, — je ponovil načelnik in šel ven.

Rudin je nevoljno stopil k oknu in vrgel kapo na mizo. Ni se mnogo izpremenil, le porumenel je nekoliko v zadnjih dveh letih; srebrne nitke so se mu blestele tu in tam v kodrih, a še vedno lepe oči so izgubile svoj prejšnji blesk; majhne gube, sledovi bridkih in nemirnih čuvstev, so mu legle okoli usten, na lica, na sence.

Obleka mu je bila ponošena in stara, a perila ni bilo videti nikjer. Cvetna doba njegovega življenja je šla že mimo: šel je v seme, kakor se izražajo vrtnarji.

Začel je brati napise po stenah... znana zabava dolgočasujočih se popotnikov... nenadoma so se odprla vrata in vstopil je načelnik.

— Za v ... sk ni konj in jih še dolgo ne bo, — je rekel: — toda v ... ov gre obratna pošta.

— V ... ov? — je rekel Rudin. — Oprostite, vendar! to ni moja pot. Jaz potujem v Penzo, a ... ov leži. če se ne motim, v smeri Tambova

— Kaj zato? Iz Tambova morete potovati dalje in obiti ... ov.

Rudin je nekoliko pomislil.

— No, naj bo, — je izpregovoril končno: —dajte vpreči konje. Meni je vseeno; se peljem torej v Tambov.

Konji so bili kmalu vpreženi. Rudin je vzel kovčeg,zlezel na voz, sedel in se sključil kot prej. V njegovi sklonjeni postavi je bilo nekaj klavernega, neka otožna pohlevnost... In trojka je oddrdrala v počasnem diru ob pretrganem pozvanjanju kraguljčkov.

Epilog.

Minilo je še nekaj let.

Bilo je hladnega jesenskega dne. Pred stopnice najimenitnejše gostilne mesta S... a je privozila potovalna kočija; iz nje je zlezel stokajoč in iztegujoč se ne prestar gospod, vendar je njegov obilni život razodeval, da je dosegel dobo spoštovane starosti. Ko se je vzpel po stopnicah v drugo nadstropje, se je ustavil pri vhodu širokega hodnika, in ko ni opazil nobenega človeka, je glasno zahteval sobo. Nekje so se zaloputnile duri, izza nizke španske stene je skočil dolgorastel lakaj ter se približal z naglo in točno hojo. V poltemi hodnika se je prikazal njegov oguljen hrbet in zavihani rokavi. Ko je popotnik stopil v sobo, je takoj vrgel s sebe plašč in ovratno ruto, sedel na divan, se vprl z pestmi na kolena ter se oziral okoli sebe, kakor v spanju, nato je velel pozvati svojega slugo. Lakaj se je nerodno poklonil in izginil. Ta popotnik ni bil nihče drugi kakor Ležnjov. Vojaški nabor ga je spravil iz njegove vasi v S... u.

Vstopil je sluga Ležnjova, mlad dečko, kodrastih las in rdečih lic, v sivem plašču, opasan z rumenim pasom in v mehkih krznatih čižmih.

— No, prijatelj, prispela sva, — je rekel Ležnjov: — a ti si se neprestano bal, da bo padel obroč s kalesa.

— Prispeli smo! — je rekel sluga in se prisiljeno nasmehnil preko privihanega ovratnika plašča: — čudno rrs, da ni obroč odskočil...

— Ali ni nobenega tu? — se je razlegel glas na hodniku.

Ležnjov se je zdrznil in začel prisluškovati.

— Ej! Kdo je tam? — je ponovil glas.

Ležnjov je vstal, stopil k durim in jih naglo odprl.

Pred njim je stal človek visoke postave, skoraj popolnoma siv in sključen, v starem plišastem jopiču z bronastimi gumbi. Ležnjov ga je takoj prepoznal.

— Rudin! — je vzkliknil ves ginjen.

(Dalje).

Joža Lovrenčič: Gorske pravljice. Gorica. 1921. Izdala in založila Goriška Matica.

Objavljamo to precej pozno kritiko, čeravno se v vsem ne strinjamo z njo in jo smatramo v mnogočem za neumestno preostro.

Pravljice, pripovedke in legende iz Kobariškega kota so to, a namenjene so vsem, ki ljubijo našo zemljo in na njej čuvajo ustno in zgodovinsko izročilo naših dedov!» S temi besedami pošilja pesnik v svet svoje «Gorske pravljice», med katerimi so pa tudi legende (9). Od ostalih 15 je prva «Predgovor» in le 3 pravljice. Druge so pripovedke. Naslov torej ni upravičen.

Vsebina knjige jasno kaže, da avtor res ni imel drugega namena, kakor ustreči onim «ki čuvajo ustno in zgodovinsko izročilo naših dedov», ker v knjigi najdemo pesmi, ki nimajo popolnoma nobene estetične vrednosti in so tudi za znanost zelo neznatnega pomena. Nekatere pesmi poveličujejo ljudi, ki so za našo zgodovino ničle, a tudi za lokalno zgodovino brez vrednosti. Taka je n. pr. «Pesem o sv. Alešu», ki je zgolj poviševanje asketstva, če čudeža niti ne omenjamo. Druge so zopet tako nizke (vsebinsko), da lahko škodujejo narodu, ki nima baš enake duše, kakor oni delec, med katerim so nastale. Človek, ki se je komaj rešil praznih ver v bajna bitja, se omaja kaj kmalu. Tu mislim v prvi vrsti gorske vasice, kjer se učitelji mučijo, da bi izbili ljudstvu iz glave te neumne vere. Taka je tudi «Odprta nebesa, ki govori o neki starici, kateri se je «kar naenkrat nebo preklalo», kar je pač optična iluzija prenapete starke. Prav tako brez soli je «Obraz v Krnu», ki kaže nizko dušo našega gorskega ljudstva, strah pred vedo. Take pesmi sodijo kvečjemu v delo, ki se bavi s folkloristiko, a ne med ljudstvo, ki ga ne zanima znanstvena vrednost in je niti ne sluti. Narodu je treba pesniške zbirke, četudi iz naroda, ki pa bo imela estetično vrednost, lepoto po vsebini, v jeziku in slogu. Le v znanstvenih zbirkah naj bodo pesmi neizpremenjene; take, kakor si jih deklamira in poje narod. V «Gorskih pravljicah» so nekatere oblikovno popolnoma svobodne, zato pa lepe in jih bo vsakdo rad čital («Jezero», «Zaklad», «Morizna» i. dr.), druge zopet suženjsko po ustnem izročilu («Pesem o sv. Alešu», «Roža Marija»).

V zbirki najdemo tudi pesmi, ki sta narodu že znane, in tudi v lepši obliki, čeprav ne v verzih. «Dete s kanglico» ima n. pr. krasno paralelo v Pravljicah» Milčinskega «O dušici majceni, ki ni smela v nebesa», ki dela to, sicer lepo pesem, nepotrebno. Istotako izpodriva «Papež Gregor» v «Pravljicah» iz soške doline «Legendo o sv. Gregorju».

Druga slaba stran knjige so nerodni izrazi, večkrat popolnoma napačni, in mnogobrojne pravopisne napake, ki jih je pisatelj ali sam zagrešil, ali pa povzel po narodni govorici. Naj navedem nekatere pogreške.

«Narezana je šiba» (10.), kar pomeni, da je razrezana v več kosov (pravilno: urezana). S spako «Vrezal je tri leske — enoletnice» je zagrešen dvojen greh: slovniški (vrezati = einschneiden: vrežem črko v palico) in pesniški, in sicer v obliki. Ker se začenjajo razen dveh vse vrstice z jambi, zakaj ne bi še ta, torej: urezal itd. «Ni misli domislil» (dokončal) 29.) je skovanka avtorjeva, ki ima brez «misli» že en pomen v našem jeziku (n. pr. ne morem se domisliti) in gotovo ne bo obveljala, čeprav je prvi izraz (domisliti se) povratni glagol in ju je lahko ločiti.

Nemčizmov kar mrgoli; «konec vzel» (31.) rimi na ljubo; «se ni smelo» (man durfte nicht) (44.) zopet radi rime. V «pesmi o sv. Alešu» ne zbodejo še tako nemčizmi, ker se je držal pisatelj ustmenega originala. Tukaj velja, kar sem omenil: več prostosti. V jezikovnem oziru velja to še posebno, in iz ozira do naše dece, ki ne ve odkod izvirajo te spake in se jih kaj rada navzame. V tem jo bo še vzpodbujalo ime avtorja, ki je še celo profesor. Naši ljudskošolski učitelji bi vedeli o tem kaj povedati. Pesem ima slovniški oz. pravopisni pogrešek «vgledal» (ugledal) in tri prav grde nemčizme: «Da bi se tukaj le eden znašel) (O finde sich da einer!); «slovo vzame» (Abschied nehmen); «se podal» (er begab sich). Izmed ostalih naj opozorim samo še na enega: «če ravno» (66.) (obgleich), ki je vrh tega še slovniška napaka, ker se piše skupaj (čeravno). Ta izraz se je že tako ukoreninil v jeziku, da ga bo težko izriti. «Ravno» sedaj — in nešteto drugega — se da lepo nadomestiti z baš in prav. V tem slučaju (čeravno) s četudi, čeprav, ako tudi itd.

V več krajih ima pisatelj mesto «ujeziti» itd. vedno «vjeziti» in to večinoma radi ritma. Če bi pisal «u» bi ga vsakdo izpustil, ga izgovarjal z «v» in naglašal prihodnji zlog. N. pr.: «se mačeha vjezila je (65.), «vjel» (27.) «všel» (27.). Pravopisu se mora vsakdo ukloniti in tudi «licentia poetica»!

Čudna je tudi pisava «upognen» (21.) in «nagneno» (10.) mesto nagnjen in upognjen.

Še nekaj: blagovest piše z veliko črko. To je zopet nova licentia», ki sega že v smešnost.

Ne smemo zamolčati dobre strani knjige. Kjer je bil pisatelj bolj prost, je pripovedovanje gladko, slog preprost, a lep, brez nepotrebnega balasta risočih besed, ki je za knjigo, namenjeno narodu, lahko usoden. Vzlic svojim napakam je knjiga vendarle velike vrednosti, ker kope napak odtehtajo biseri, kakor je n. pr. «Jezero», ki jo dela Bucikova risba z majstrskim osenčevanjem še bolj živo.

Rime so tudi zelo bogate, četudi ne povsod čiste, kar pa ne škodi knjigi, ker so mnoge iz naroda. «Prejnica» ima n. pr. na osmih mestih v enem stiku po dve rimi, kar dela pesmi lepe, zvočne in bolj žive barve, četudi so lahke, po večini, 3. osebe ednine (podaril — gospodaril — ribaril). Isti znak imamo v mnogih drugih epskih pesnitvah, n. pr. v slavni Mažuranićevi «Smrti Smail-age Čengića» («vi bo kako, sva će brda tako»).

«Opombe» so zelo dobrodošle in natančne. Knjiga je priporočljiva, a ne vsakemu, posebno mladini ne. — A. M.

DAROVI

Za »Šolsko društvo«. Konsumno društvo pri Sv. M. Magd. spod. (na Kolonkovcu) L 100.— (sto lir.)

Najstarejši slovenski denarni zavod.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poroštvom'

uraduje v svoji lastni hiši

ulica Torrebianca štev. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru.

Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Uradne ure za stranke od 9 do 13.

Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt

Št. telef. 25-67.

KNJIŽEVNA NOVOST!

ŠEST MLADINSKIH IGER

Spisala Josip Ribičič in Ivan Vouk. Izdalo in založilo društvo Prosveta v Trstu. Cena broš. knjigi 5 L, vezani 7 L. — Cena posameznim snopičem 1'50 L.

I. snopič Jos. Ribičič: «Vraže», trodejanka.

II. snopič Jos. Ribičič: «Škrati», dvodejanka in «Pri Sv. Petru», enodej.

III. snopič Jos. Ribičič: «Čudodelna srajca» in «Mladje» enodejanki.

IV. snopič Iv. Vouk: «Trije snubci», tri slike.

Na prodaj v naslednjih knjigarnah:

J. Štoka, Trst, ulica Milano, Trani, Trst, ulica Cavana, Kat. tisk. dr. v Gorici, ulica Carducci, kakor tudi pri «Prosveti», Trst, ul. Fabio Filzi št. 10, I.

IVAN KERŽE 49

ima v lastni zalogi najraznovrstnejše

kuhinjske in druge hišne potrebščine

iz aluminija, steklevine, lesa in emailirane pisti.

TRST — Piazza San Giovanni

Urarna in zlatarna

Lorenzo Macor

Trst, Via Udine 26. 24

Velika izbera ur, zlatenine in srebrnine

Prodaja se tudi na obroke po ugodnih cenah.

Ob nedeljah se zglasitev v via Udine 33, III.

POZOR!

Prejel sem večjo množino prvovrstnih, delikatesnih mesnih konserv iz «Tovarne konserv in mesnih izdelkov na Vrhniki pri Ljubljani», pripravnih za družine, veselice, izlete itd., **posebno pa za gostilničarje na deželi,** kateri ne morejo imeti vedno toplih jedil na razpolago.

Proti pošiljatvi L 24.— pošljem vzorce 6 različnh konserv (guljaži, prekajeno z grah. pure, pastete itd.) s cenikom, FRANKO na vsako pošto Jul. Krajine.

Objednem priporočam svojo zalogo vina, žganja in likerjev.

Matenjavas. Prestranek

Milan Žniderščič 512

ČEVLJARNICA 23

MICOLICH

Trst, via Udine 32 (vogal L' Ariosto) (prej Belvedere)

Izbera moškega, ženskega in otroškega obuvala. Sprejema naročila in popravila. Lastna delavnica. - Usnje zajamčeno.

Cene nizke. Postrežba točna.

Velika zaloga manifakturnega blaga in izgotovljenih oblek z lastno krojačnico za moške in ženske obleke

Andrej Maurič

Via Carducci 11 (Gosposka ulica), Gorica.

AMBULATORIJ

za spolne, sifilitične, kožne in otroške bolezni 44

D.ra G. & A. De Leo

Specialista spopolnjena na pariški kliniki

Moderno zdravljenje sifilitične bolezni, zoženja in vnetja cevi in kapavca.

Preizkušnja krvi za ugotovitev sifilitičnih okuženj. Sprejemata od 10 do 12 in od 14 do 17.

Gorica, Piazza Nicolò Tommaseo (Piazzutta) 8

Zaloga pohištva 54

ANTON BREŠČAK

Gorica, Via Carducci št. 14 (prej Gosposka ulica).

Doma kar manjka naj pregleda vsak — vse naj napiše si pri dnevni luči — omare mize, stole, posteljnjak — in vse kar rabi sploh v domači kuči. — Kar manjka, to mu preskrbi Breščak — štirinajst številka ulica Giosue Carducci.

Srebrne krone in zlato plačujem po najvišjih cenah

ALOJZIJ POVH

Trst, Piazza Garibaldi št. 2 (prej Barriera) 8

Velika zaloga vina, žganja in likerjev

JAKOB PERHAUC

ustanovljena leta 1878

Trst, via S. T. Xydias št. 6, telefon 2-86.

Vedno v zalogi in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski tropinovec, kraški brinjevec in kranjski slivovec.

Lastni izdelki: šumeča vina kakor šampanjec, šumeči istrski refošk Lacrima Oristi in druga.

Specialiteta: Jajčji konjak in Crema marsala ter raznovrstni likerji in sirupi, kakor pristni malinovec in drugi. (50)

ETERNIT,

to se pravi po slovensko

VEČNA STREHA.

Zastopstvo in zaloga

K. KANALC, Sv. Peter na Krasu.

Predno se odločite za kritje streh, vprašajte za vzorce in proračun. (486)

Telefon 4-30 FABBRICA SAPONI A. FENDERL & Co. TRIESTE Telefon 4-30

MILO FENDERL VERDE PURO SUPERIOR GIALLO

Pazite na znamko!

DOBROZNANA MANUFAKTURNA TVRDKA

M. AITE 68

Trst — Via Mazzini štev. 37 (prej Via Nuova) — Trst

naznanja cenj. odjemalcem, da se je preskrbela z veliko izbero blaga za moške in ženske obleke, platna, bombaževine, volnenih odej, žimnic in vatiranih odej lastnega izdelka, triliža, volne in žime, izdelanega perila kakor tudi vsakovrstnih pletenin. Istočasno naznanja, da je preskrbljena z bogato izbero vseh potrebščin za pomlad in poletje po najzmernejših cenah.

Oglasi v Edinosti imajo najboljši uspeh

Purič Andrej 73

Trst — Via Media št. 6 — Trst

ima na prodaj večjo množino izgotovljenih štedilnikov ter prevzema in izvršuje točno vsakovrstna nova naročila.

ALESSANDRO LEVI-MINZI via del Rettori 1 in via Malcanton 7-13

POHIŠTVO

Absolutno konkurenčne cene. 67

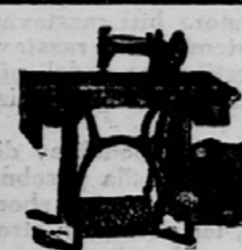

Pozor na domačo tvrdko!

FRANC SAUNIG, Gorica, Gosposka ulica sedaj Via Carducci št. 25,

naznanja slavnemu občintvu. da ima veliko izbero **šivalnih strojev** več vrst za krojače, šivilje in čevljarje

iz najboljših nemških tovaren, katere jamči 10 let.

Dalje velika izbera dvokoles. Izjemno prodaja tudi na obroke. — Ceniki na zahtevo poštnine prosti. Lastna mehanična delavnica. 45

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica L 15,000.000 Rezerve L 5,100.000

Dunaj, Opatija, TRST, Zadar. (1)

Afilirani zavodi v Jugoslaviji: **Jadranska banka, Beograd** in njene podružnice v Celju, Cavtatu, Dubrovniku, Ercegnovem, Jelsi, Korčuli, Kotoru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Metkoviču, Sarajevu, Splitu, Šibeniku in Zagrebu.

Afilirani zavod v New-Yorku: **Frank Sakser Stade Bank.**

Izvršuje vse bančne posle.

PREJEMA VLOGE

na hranilne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 4%.

Na odpoved vezane vloge obrestuje po najugodnejših pogojih, ki jih sporazumno s stranko določa od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (safes)

Zavodovi uradi v Trstu:

Via Cassa di Risparmio štev. 5 — Via S. Nicolò štev. 9.

Telefon št. 1463, 1793, 2676. Blagajna posluje od 9. do 13. ure.

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu. 2

Vogal via Valdirivo 27 — Via 30 ottobre 11

Izvršuje vse bančne posle.

Kupuje in prodaja raznovrstne tuje valute. — Prodaja in kupuje jugoslovanske krone. — Izvršuje nakazila SHS kron v Jugoslavijo. Sprejema SHS krone na obrestovanje po dogovoru.

Vloge na knjižice v Lirah obrestuje

po 3 3/4 % netto

Vloge na tekoče račune po 4 1/2 %

Vezane vloge obrestuje najugodnejše po dogovoru.

Glavni sedež banke: LJUBLJANA.

Podružnice: Gorica, Maribor, Celje, Kranj, Ptuj, Brežice, Novisad, Sarajevo, Split, Metković.

Delniška glavnica: SHS kron 50.000.000.—.

Rezervni zaklad: „ „ 45.000.000.—.

Tel. št. 5-18. Uraduje od 9-13.